

2012.
Istraživanje o
stavovima i
razini svijesti o
diskriminaciji i
pojavnim oblicima
diskriminacije

2012.
Istraživanje o
stavovima i
razini svijesti o
diskriminaciji i
pojavnim oblicima
diskriminacije

2012.
Istraživanje o
stavovima i
razini svijesti o
diskriminaciji i
pojavnim oblicima
diskriminacije

U Zagrebu 2012.

**ISTRAŽIVANJE O STAVOVIMA
I RAZINI SVIJESTI O
DISKRIMINACIJI
I POJAVNIM OBLICIMA
DISKRIMINACIJE
2012.**

IMPRESSUM

Izdavač: Pučki pravobranitelj

Uredila: Nikolina Patalen

Lektorirala: Teodora Matej

Oblikovanje: Bestias

Tisak:

Naklada: 500 primjeraka

ISBN: 978-953-57510-0-7

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 831444

Zagreb, prosinac 2012.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	9
2.1 Demografska struktura uzorka	12
2.2 Shvaćanje diskriminacije i upoznatost sa zakonskom regulativom	13
2.3 Raširenost diskriminacije	18
2.4 Socijalna distanca	31
2.5 Rodne nejednakosti i diskriminacija	38
2.6 Osobno iskustvo s diskriminacijom	41
2.7 Medijsko informiranje	47
3. UMJESTO ZAKLJUČKA – REZULTATI PONOVLJENOG ISTRAŽIVANJA IZ STUDENOG 2012. GODINE	49
4. PRILOG - TABLICE SA SOCIODEMOGRAFSKIM PODACIMA	53

---

1. UVOD

Provedba istraživanja u području diskriminacije jedan je od zadataka iz nadležnosti pučkog pravobranitelja kao središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije temeljem Zakona o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12). Upravo podaci dobiveni iz istraživanja percepcije građana o prisutnosti diskriminacije zajedno s podacima iz pritužbi na diskriminaciju koje zaprimi te informacijama koje u vezi pojava diskriminacije dobije od organizacija civilnog društva, omogućuju pučkom pravobranitelju potpuniji uvid u prisutnost i pojave diskriminacije u Republici Hrvatskoj te s tim u skladu planiranje i provedbu aktivnosti na području suzbijanja diskriminacije. No, budući da je prisutnost diskriminacije izravno povezana s dominantnim stereotipnim stavovima u društvu i povijesno prisutnom marginalizacijom pojedinih društvenih skupina u svim ili nekim područjima života, te da je za istraživanje percepcije također važno istražiti i upoznatost građana sa zabranom diskriminacije i načinima zaštite kao i dostupnost zaštite iz perspektive građana, istraživanja o pojavama i percepciji diskriminacije, osim po korištenju različitih metodologija, razlikuju se i s obzirom na to s kojeg aspekta pristupaju problemu diskriminacije. Tako, primjerice Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA)¹ od 2008. godine, u zemljama članicama Europske unije, provodi istraživanja koja u fokusu imaju pripadnike različitih društvenih grupa, njihovu percepciju prisutnosti diskriminacije u svakodnevnom životu i u osobnom iskustvu, spremnost na prijavljivanje diskriminacije te također i istraživanje prisutnosti grupnih netrpeljivosti. Istraživanja o diskriminaciji koja Europska komisija provodi putem Eurobarometer istraživanja usmjerena su, u najvećem dijelu, na prikupljanje podataka o percepciji raširenosti diskriminacije na temelju pojedinih odabranih diskriminacijskih osnova (istraživanje iz 2012. godine tako obuhvaća spol, etničko podrijetlo, religiju ili vjeru, dob (dvije potkategorije: iznad 55 godina te ispod 30 godina starosti), invaliditet, spolnu orijentaciju i rodni identitet), osobna iskustva diskriminacije, upoznatost s pravima i zakonodavnim okvirom te procjenu učinkovitosti nacionalnih politika i aktivnosti na području suzbijanja diskriminacije koje se provode u pojedinoj državi².

Istraživanje javnog mnijenja o prisutnosti diskriminacije u Republici Hrvatskoj u 2012. godini, čije rezultate prikazujemo u ovoj publikaciji, širokog je opsega jer se njime

1 Za više informacija posjetiti: [http://fra.europa.eu/en/research/surveys?title=&survey_dates\[min\]\[date\]=&survey_dates\[max\]\[date\]=&related_content=](http://fra.europa.eu/en/research/surveys?title=&survey_dates[min][date]=&survey_dates[max][date]=&related_content=)

2 Za više informacija posjetiti: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_263_en.pdf
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_296_en.pdf
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_393_en.pdf

nastojalo obuhvatiti što više pojedinih aspekata potrebnih i korisnih za procjenu prisutnosti diskriminacije. Odnosno, istraživanje obuhvaća i ispitivanje razumijevanja pojma „diskriminacija“, poznavanje zakonodavnog i institucionalnog okvira za zaštitu od diskriminacije, ispitivanje percepcije o raširenosti diskriminacije u pojedinim područjima života i na temelju pojedinih osnova ili obilježja, ispitivanje socijalne distance, prisutnost rodni nejednakosti i diskriminacije na temelju spola i istraživanje osobnih iskustava diskriminacije.

Ovo istraživanje za pučkog je pravobranitelja provela i pripremila Agencija za istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnijenja AUDEO³ u travnju 2012. godine, a zamišljeno je kao nastavak istraživanja o razini svijesti o diskriminaciji i pojavnim oblicima diskriminacije koje je u dva kruga tijekom 2009. godine provela Agencija za istraživanje tržišta i javnog mnijenja Puls⁴. Kako bi bilo moguće prikazati pomake i promjene u odnosu na percepciju u 2009. godini, rezultati ovog istraživanja prikazani su usporedno s tada dobivenim rezultatima, osim rezultata odgovora na nekolicinu pitanja vezanih uz istraživanje socijalne distance kao i iz cjeline u kojoj su ispitivani stavovi o rodnoj nejednakosti i diskriminaciji⁵, koji predstavljaju nove dijelove u odnosu na upitnik iz 2009. godine. Prikazu glavnih rezultata istraživanja prethodi prikaz demografije, a slijede ga rezultati ispitivanja o izvorima iz kojih se građani najčešće informiraju te kratak narativni prikaz skraćene istraživanja koje je u prosincu 2012. godine provela Agencija Puls⁶, a kojim su dodatno provjereni rezultati dobiveni istraživanjem iz travnja.

Uspoređujući percepciju, stavove i razinu upoznatosti sa zakonodavnim okvirom 2009. i 2012. godine, potrebno je posebno istaknuti sljedećih nekoliko podataka dobivenih iz istraživanja. Naime, u odnosu na 2009. godinu, smanjio se broj građana koji diskriminaciju smatraju najvećim ili među najvećim problemima u društvu no još uvijek ih 3/4 diskriminaciju smatra podjednako važnim problemom kao i neki

3 Provedbu istraživanja iz travnja 2012. godine financirao je Program Ujedinjenih naroda za razvoj – Hrvatska (UNDP).

4 Istraživanje iz 2009. godine provedeno je u sklopu projekta „Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije“, kojeg su u partnerstvu provodili pučki pravobranitelj, Ured za ljudska prava Vlade RH i Centar za mirovne studije, financiranog kroz Program Zajednice Progress.

5 Pitanja postavljena ispitanicima u ovom dijelu sastavljena su u suradnji s Uredom pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

6 Istraživanje iz prosinca 2012. godine provedeno je u sklopu projekta „Jednaki u različitosti“, kojeg su u partnerstvu provodili Hrvatski zavod za zapošljavanje, pučki pravobranitelj i Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, financiranog kroz Program Zajednice Progress.

drugi problem u društvu, vrlo važnim problemom ili najvećim problemom u društvu. Također građani i dalje ističu područje rada i zapošljavanja kao područje u kojem se diskriminacija najčešće pojavljuje, ali pritom to ističu u mnogo većem broju nego 2009. godine. Tada je naime, trećina ispitanika smatrala kako je diskriminacija najraširenija na području rada i zapošljavanja dok to sada ističe čak njih 59%. Obilježja ili osobine koje su najčešći razlog za diskriminaciju također su u percepciji građana ostala nepromijenjena u odnosu na 2009. godinu, jer se ponovno, kao najprisutnija obilježja temeljem kojih su ljudi diskriminirani ističu nacionalno podrijetlo, socijalno podrijetlo i imovno stanje, vjerska pripadnost, spol, spolna orijentacija, političko uvjerenje i invaliditet dok se druga obilježja navode rjeđe. Neznatna razlika u usporedbi s 2009. godinom primjetna je u češćem navođenju socijalnog podrijetla i imovnog stanja kao razloga za diskriminaciju.

Istraživanje socijalne distance, kojim se smjeralo istražiti postojanje stereotipa i predrasuda te stavova o određenim grupama, generalno gledajući, pokazuje kako građani nemaju negativne stavove prema pripadnicima drugih grupa. No, pojedini odgovori govore u prilog prisutnosti stereotipnih stavova. Naime, još uvijek bi za oko četvrtinu građana bilo neprihvatljivo da im dijete stupi u brak s osobom druge nacionalnosti, boje kože ili vjere, a oko polovine građana ima izražene predrasude o starijim i mlađim generacijama, odnosno podržava tvrdnju kako su starije generacije puno manje sposobne od mlađih, a mlađe generacije neodgojene i bez bilo kakvih moralnih nazora. Gotovo trećina građana i dalje tvrdi kako bi se osjećala nelagodno da sazna za homoseksualnu orijentaciju kolege ili susjeda. Kada se promotre odgovori na pitanja u vezi osobnih iskustava te s tim u vezi koraka koje građani poduzimaju kada smatraju da su diskriminirani, diskriminaciju je doživio svaki četvrti građanin te premda je porastao broj ljudi koji znaju da je pučki pravobranitelj središnje tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije, još uvijek je velik broj onih koji to ne znaju kao i onih koji se ne odlučuju poduzeti potrebne radnje kako bi se zaštitili od diskriminacije ili je zaustavili kada je dožive. Ovaj se podatak poklapa s podacima dobivenima u 2009. godini te govori u prilog potrebe za daljnjim edukacijama namijenjenima stručnoj javnosti uključenoj u rad na suzbijanju diskriminacije te potrebe informiranja šire javnosti o mogućnostima zaštite od diskriminacije.

Rezultati istraživanja stavova o diskriminaciji te razine svijesti o diskriminaciji i pojavama diskriminacije koji slijede, mogu poslužiti i kao izvor informacija i podataka o prisutnosti i raširenosti diskriminacije u Republici Hrvatskoj u 2012. godini prema mišljenju hrvatskih građana i kao izvor za usporedbu s trendovima u drugim zemljama, ali i kao poticaj za provedbu novih, problemski orijentiranih istraživanja nejednakosti u društvu.

---

1. REZULTATI ISTRAŽIVANJA⁷

---

⁷ Kao što je navedeno u Uvodu, ovdje prikazano istraživanje i izvještaj o rezultatima provela je i pripremila Agencija za istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnijenja Audeo. U odnosu na izvorni izvještaj o istraživanju, ovdje prikazani rezultati razlikuju se po tome što se tablice s podacima o distribuciji odgovora na temelju sociodemografskih pokazatelja nalaze u Prilogu na kraju izvještaja o istraživanju.

Ispitivanje javnog mnijenja vezano uz stavove o diskriminaciji, njezinu pojavnost te osobno iskustvo vezano uz diskriminaciju u Republici Hrvatskoj, čije rezultate predstavljamo, provedeno je kao nastavak dvaju krugova istraživanja naziva "Istraživanje o razini svijesti o diskriminaciji i pojavnim oblicima diskriminacije" provedenih na isti način u svibnju odnosno prosincu 2009. Spomenuto je istraživanje za Ureda za ljudska prava Vlade RH, Pučkog pravobranitelja i Centar za mirovne studije provela Agencija za istraživanje tržišta i javnog mnijenja Puls. Ovo je istraživanje rađeno istom metodologijom, a usporedba s navedenim istraživanjima predstavlja sastavni dio ovoga izvještaja. Kao primarna referentna točka usporedbe uzeto je istraživanje rađeno u prosincu 2009, a preciznost usporedbe i navođenja rezultata ovisila je o preciznosti kojom su podaci navedeni u prijašnjem izvještaju.

Specifični ciljevi ovoga ispitivanja javnog mnijenja uključivali su identifikaciju:

- shvaćanja diskriminacije i upoznatosti sa zakonskom regulativom,
- percepcije raširenosti diskriminacije po pojedinim područjima i obilježjima,
- socijalne distance koju građani iskazuju prema pojedinim manjinskim (ranjivim) skupinama,
- osobnog iskustva s diskriminacijom,
- poduzetih koraka u slučaju diskriminacije,
- shvaćanja rodni nejednakosti i percepcije seksualnog uznemiravanja,
- glavnih izvora medijskog informiranja.

Istraživanje je provedeno metodom telefonskog anketiranja (CATI - computer assisted telephone interviewing) s centralne lokacije na uzorku od slučajno odabranih 1300 ispitanika s područja Republike Hrvatske. Izbor kućanstava za sudjelovanje u istraživanju proveden je pomoću generatora slučajnih brojeva, a proveden je i slučajan izbor ispitanika unutar kućanstva koji su anketirani.

Maksimalna greška uzorkovanja kod izračuna proporcija u populaciji kod ove veličine uzorka iznosi +/- 2,71% (prilikom populacijske proporcije od 50%). Ova pogreška dodatno se smanjuje stratifikacijom uzorka. Uzorak je bio stratificiran po varijabli regionalne pripadnosti (6 regija), a kao osnovica za stratume koristili su se podaci iz Popisa stanovništva 2011. Stratifikacija po regiji znači da je udio ispitanika iz različitih regija u uzorku odgovarao njihovom udjelu u ukupnoj distri-

buciji stanovništva po regijama u Republici Hrvatskoj prema Popisu stanovništva iz 2011. godine.

S obzirom na to da parametri uzorka nisu u izrazitoj mjeri odstupali od populacijskih parametara, nije provedena post-stratifikacija tj. ponderiranje podataka. Na odluku da se ne provede ponderiranje utjecala je i činjenica da populacijski parametri iz Popisa stanovništva 2011. potrebni za ponderiranje još nisu dostupni, pa bi ponderiranje na osnovu podataka iz ranijeg popisa moglo biti nedovoljno pouzdano. Podaci su prikupljeni u vremenu od 10. do 20. travnja 2012. godine. Upitnik je sadržavao oko 30 pitanja. U nekim pitanjima od ispitanika se tražio samo jedan, a u nekim je mogao/la odabrati jedan ili više odgovora. Korištene su i skale rangiranja te skala Likertovog tipa.

Svi su podaci prošli editiranje, logičku kontrolu te su obrađeni odgovarajućim statističkim metodama i modelima kako bi se ispunili navedeni ciljevi istraživanja. Testirana je statistička značajnost svih rezultata (na razini $\alpha=0,05$) kako bi se omogućilo generaliziranje rezultata s uzorka na populaciju.

Upitnik je sadržavao i set demografskih pitanja (dob i spol ispitanika, regija, stupanj obrazovanja te mjesto stanovanja) čiji je cilj bio omogućavanje utvrđivanja eventualnih razlika među pojedinim skupinama građana kada su u pitanju percepcija, stavovi i iskustva o diskriminaciji, kao i procjena valjanosti uzorkovanja.

2.1 DEMOGRAFSKA STRUKTURA UZORKA

U ovom poglavlju ukratko je opisana struktura uzorka tj. sociodemografska obilježja ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju. Kao demografski pokazatelji u ovome istraživanju korištene su sljedeće varijable:

- Spol ispitanika
- Dob ispitanika
- Obrazovni status ispitanika
- Regija u kojoj ispitanik živi
- Mjesto stanovanja

Tablica 1 – Demografska struktura uzorka

		N	%
CIJELI UZORAK		1300	100%
Spol	Muški	596	45,8%
	Ženski	704	54,2%
Dob	Do 30 godina	232	17,8%
	Od 30 do 44 godina	339	26,1%
	Od 45 do 60 godina	361	27,8%
	Više od 60 godina	368	28,3%
Obrazovanje	Osnovna škola	363	27,9%
	Srednja škola	744	57,2%
	Viša škola/Fakultet	193	14,8%
Tip naselja	Grad	850	65,4%
	Selo	449	34,6%
Regija	Zagreb i okolica	322	24,8%
	Sjeverna Hrvatska	212	16,3%
	Slavonija	260	20,0%
	Lika, Banovina, Kordun	131	10,1%
	Hrvatsko Primorje i Istra	128	9,9%
	Dalmacija	246	18,9%
Nacionalnost	Hrvati	1158	89,0%
	Ostali	136	10,5%
	Nepoznato	6	0,5%

2.2 SHVAĆANJE DISKRIMINACIJE I UPOZNATOST SA ZAKONSKOM REGULATIVOM

U prvom se dijelu istraživanja od sudionika tražilo da vlastitim riječima opišu što je za njih diskriminacija, a odgovori su radi usporedbe kodirani u skladu s kategorijama definiranim u istraživanju iz 2009. godine. Treba napomenuti da je ispitanik mogao dati i više različitih definicija diskriminacije.

Vidljivo je da se shvaćanje diskriminacije nije značajnije izmijenilo u ova dva istraživanja. Naime, spektar definicija koje su dali ispitanici i dalje je ostao vrlo širok i jednolik, pri čemu se diskriminacija i dalje najčešće shvaća kao „omalovažavanje, ponižavanje, podcjenjivanje“, neopravdano razlikovanje na temelju spola, boje kože ili vjere. S obzirom na to da se radilo o pitanju otvorenog tipa razumljiva je izrazita šarolikost ponuđenih definicija.

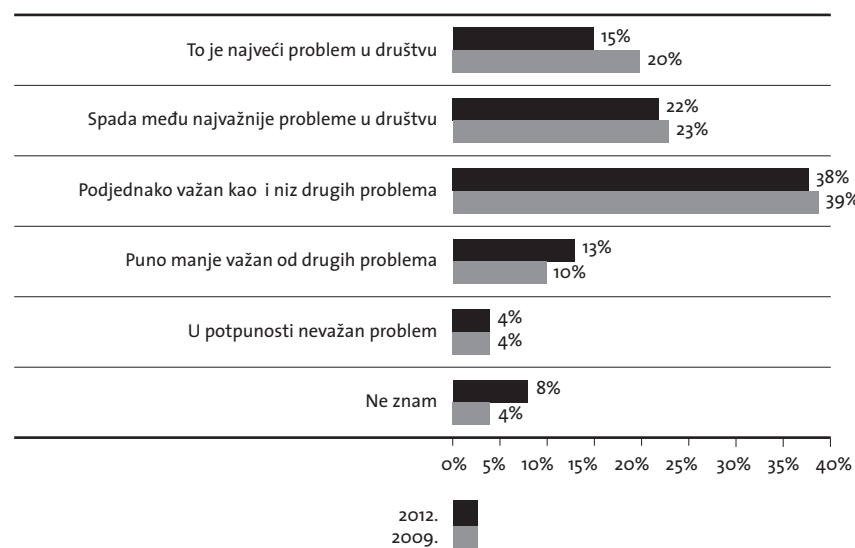
Tablica 2 - Što Vi osobno smatrate diskriminacijom? (jedan ili više odgovora)

OPIS DISKRIMINACIJE	%	
	2009.	2012.
Omalovažavanje, ponižavanje, podcjenjivanje	13	13
Diskriminacija, razlikovanje među spolovima	10	10
Diskriminacija, razlikovanje zbog boje kože	11	9
Diskriminacija, razlikovanje zbog vjere	10	7
Diskriminacija, razlikovanje nacionalnosti	06	7
Izoliranje pojedinaca	06	6
Uskraćivanje prava, zabrane	06	2
Općenito negativni komentari (nešto loše...)	06	4
Diskriminacija drugačijih	03	2
Diskriminacija zbog invalidnosti	4	4
Diskriminacija na poslu, mobbing	4	5
Ugnjetavanje, tlačenje	4	3
Diskriminacija po imovinskom stanju	5	6
Ostalo	24	15
Puno toga	3	4
NE ZNA	21	16

Jedina je razlika između dvaju istraživanja veći broj odgovora koje su ponudili ispitanici u prvome istraživanju tj. veći broj kodiranih odgovora u njemu, što se i očituje u većem broju ukupnih odgovora.

Nije se značajnije promijenila niti procjena važnosti problema diskriminacije, iako se može primijetiti da je opao broj ljudi koji ovaj problem smatraju važnim, nasuprot povećanju onih koji su dali odgovor „ne znam“ ili smatraju da je diskriminacija puno manje važna od drugih problema (grafikon 1). Naime, prema najvećem udjelu ispitanika (38%) ovaj je problem jednako važan kao i neki drugi problemi, a zatim slijede ispitanici koji ovaj problem procjenjuju kao jedan od najvažnijih ili najvažniji društveni problem.

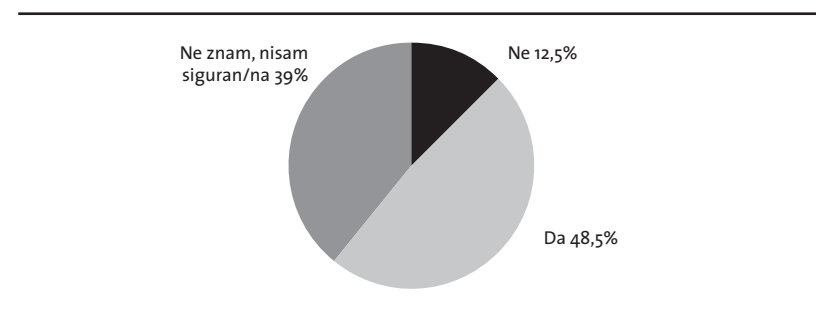
Grafikon 1 - Koliko je, prema Vašem mišljenju, u Hrvatskoj značajan problem diskriminacije, odnosno stavljanja osoba u nepovoljan položaj zbog osobnih karakteristika kao što su spol, dob, nacionalna pripadnost, zdravstveno stanje, invaliditet itd.?

Oko 48,5% građana reklo je da u RH postoji Zakon o suzbijanju diskriminacije, 12,5% izričito je reklo da takav zakon ne postoji, dok je dodatnih 39,0 izjavilo da ne znaju, odnosno da nisu sigurni.

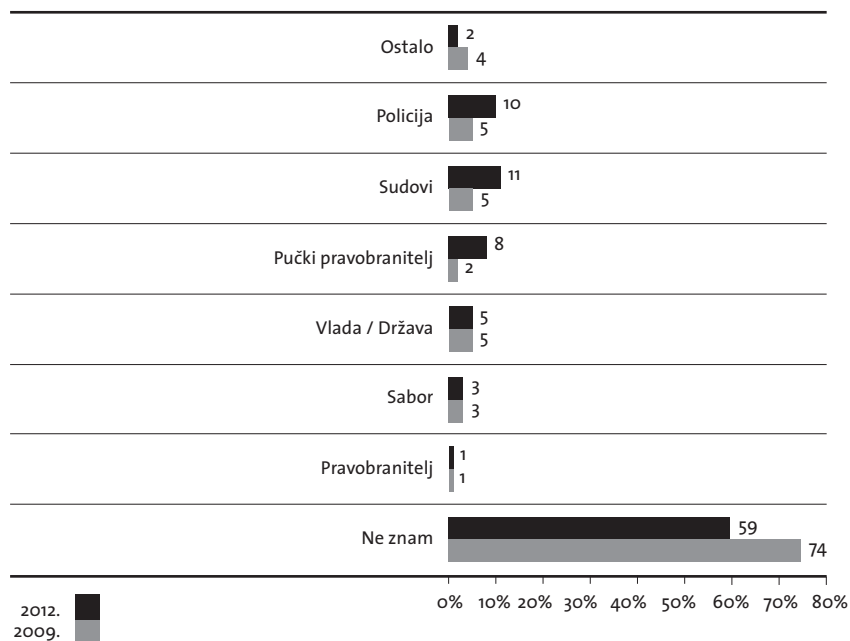
S obzirom na to da ovo pitanje nije postavljeno u istom formatu kao 2009. godine, nije moguća pouzdana usporedba s tim istraživanjem, iako se može reći da je broj ljudi koji je rekao da zakon postoji sličan (50% u usporedbi s 48%). S obzirom na to da je ovo pitanje u ovome istraživanju postavljeno u manje sugestivnom obliku („Postoji li kod nas Zakon o suzbijanju diskriminacije?“, umjesto „Znate li da je Sabor donio Zakon o suzbijanju diskriminacije?“), realna upoznatost s postojanjem ovoga Zakona vjerojatno je izrazitije porasla.

Grafikon 2 – Postoji li kod nas Zakon o suzbijanju diskriminacije?

U sljedećem se pitanju od ispitanika tražilo da navedu koje je tijelo zaduženo za suzbijanje diskriminacije u RH.

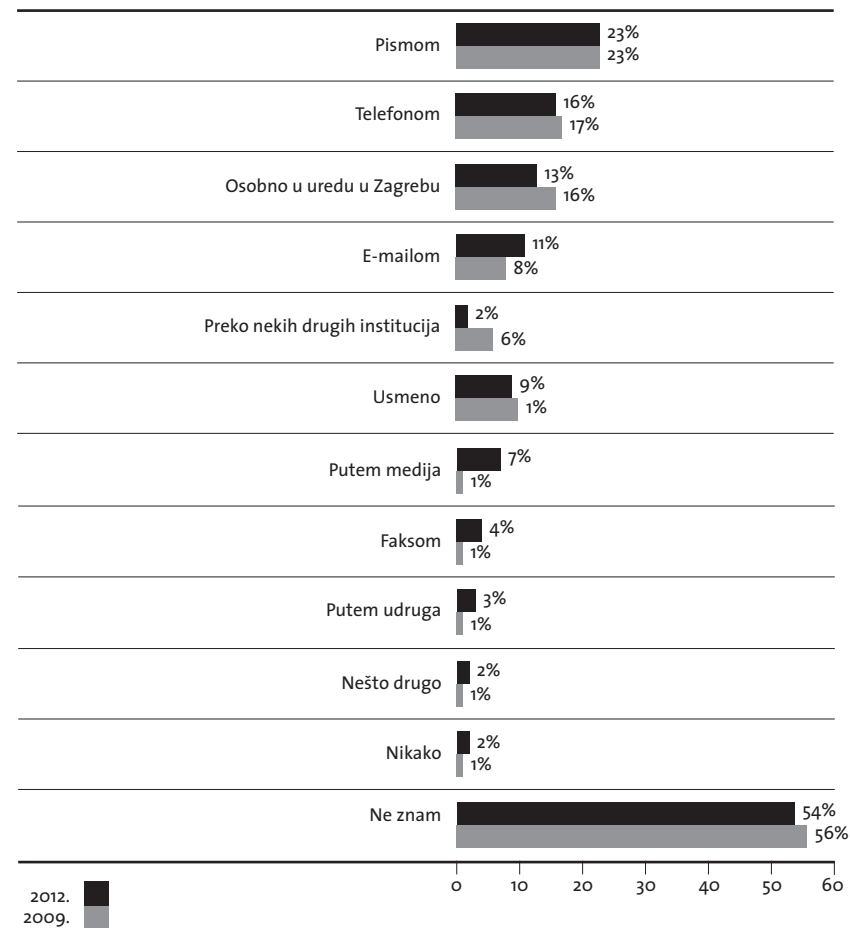
Grafikon 3 - Koje je javno tijelo Zakonom o suzbijanju diskriminacije određeno kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije?

Može se primijetiti da najveći broj građana i dalje ne zna navesti koje je tijelo u pitanju (njih oko 59%), iako je ovaj broj znatno manji nego u prethodnom istraživanju. Povećao se broj ispitanika koji navode policiju i sudove te pučkog pravobranitelja kao središnja tijela definirana zakonom.

U sljedećem se pitanju iz ovoga tematskoga bloka od sudionika zatražilo navođenje načina na koje se zainteresirane osobe mogu obratiti pučkom pravobranitelju (grafikon 4).

Grafikon 4 - Na koje sve načine, prema Vašim informacijama, građani mogu podnijeti pritužbu o kršenjima njihovih prava pučkom pravobranitelju?

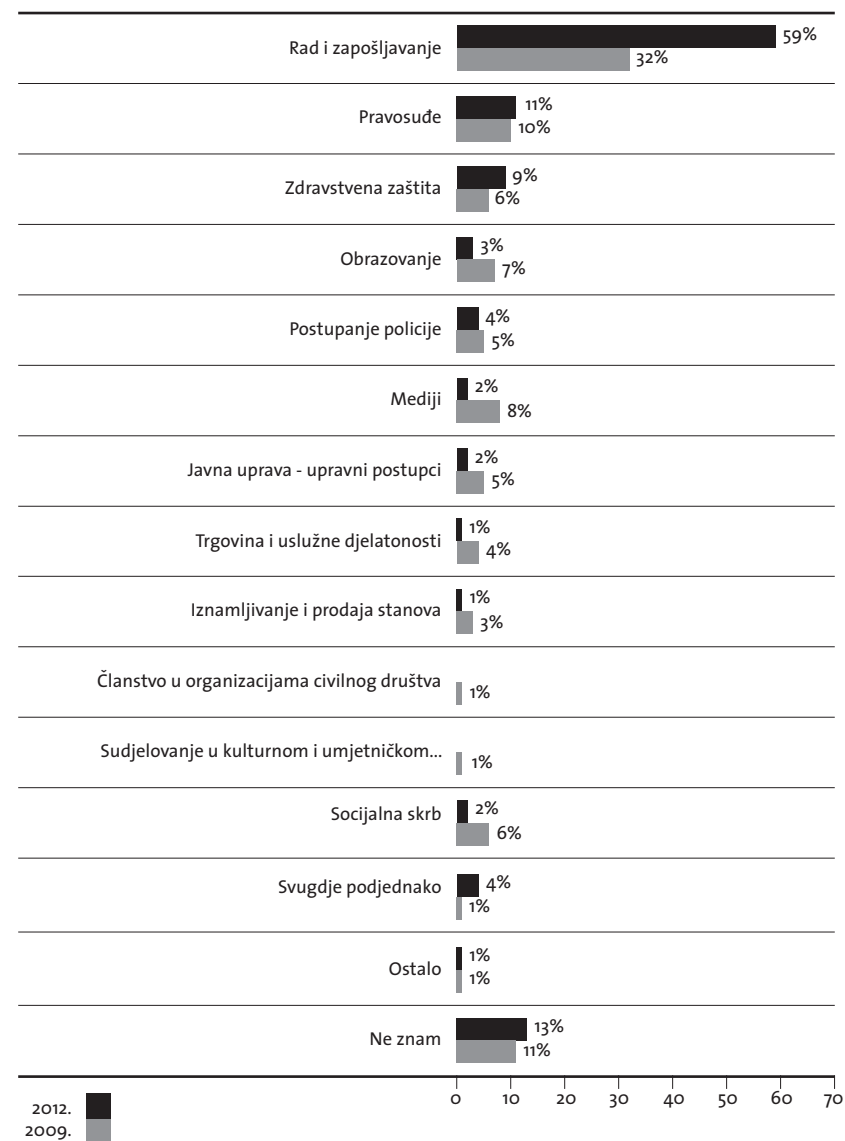
Ovdje se uočava maleno opadanje broja onih koji su dali odgovor „ne znam“, kao i ponešto drukčija raspodjela ostalih odgovora. Naime, u usporedbi s 2009. porastao je broj onih koji kao načine obraćanja navode e-mail, usmeni način, faks, medije i udruge, dok je opao broj onih koji navode druge institucije te osobni način u središnjem uredu.

2.3 RAŠIRENOST DISKRIMINACIJE

Na početku ovoga dijela istraživanja od sudionika se tražilo da s ponuđene liste izaberu tri područja na kojima je diskriminacija osobito raširena u Hrvatskoj te da ova područja rangiraju tako da područje na kojemu je diskriminacija najraširenija dobije rang „1“, područje drugo po raširenosti rang „2“, a treće rang „3“. U grafikonu 5 prikazana je distribucija odgovora na pitanje o najraširenijem području (rang „1“) i njihova usporedba s rezultatima iz svibnja 2009. godine⁸.

⁸ Podaci o području koje je rangirano kao prvo nisu dostupni za istraživanje iz prosinca 2009. godine.

Grafikon 5 - U kojem je od sljedećih područja diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija? – rang 1 (najraširenije područje)

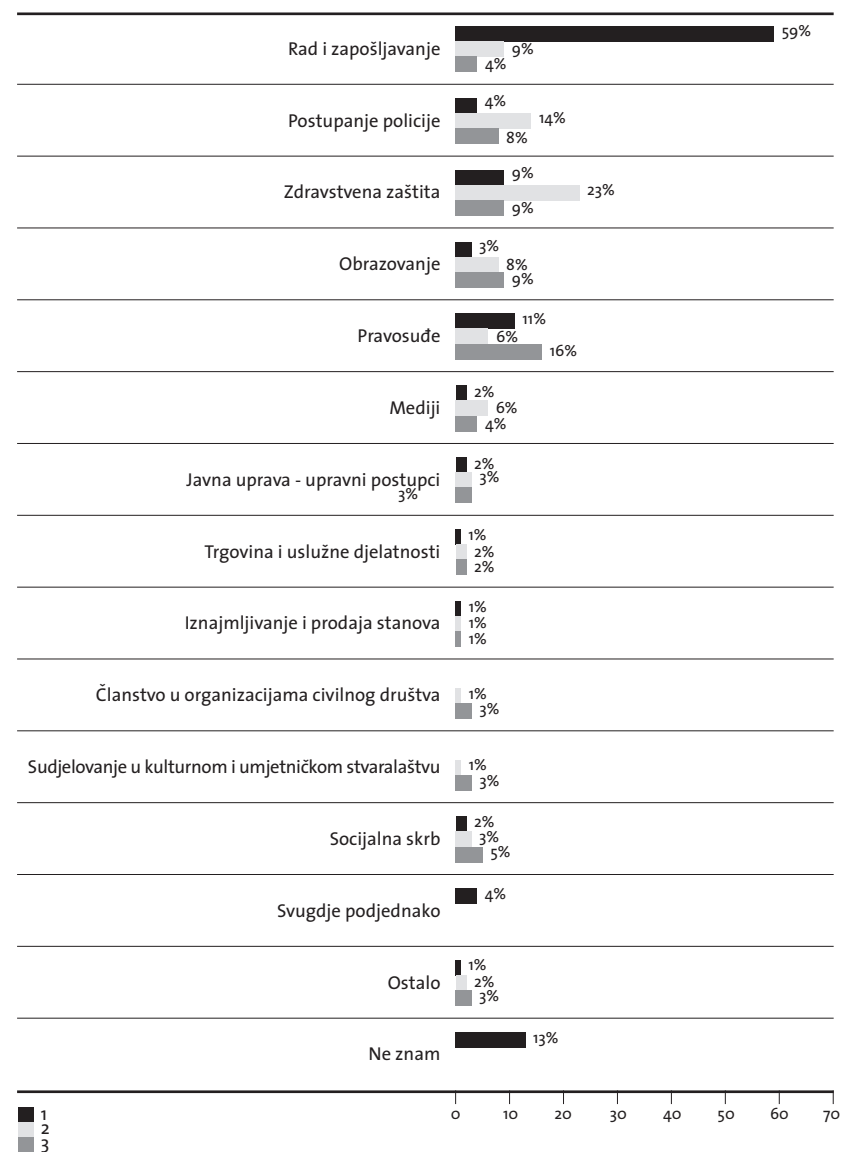

Iz grafikona se može pročitati izrazito povećavanje onih koji rad i zapošljavanje ističu kao područje u kojemu je diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija – porast s 32% na čak 59%, a ovaj je porast postignut nauštrb relativno jednolikog smanjenja svih drugih područja. Izuzetak je zdravstvena zaštita kod koje je također došlo do manjeg povećanja – sa 6% na 9%.

U grafikonu 6 prikazana je distribucija područja po dobivenim rangovima iz istraživanja 2012. godine. Može se istaknuti da je rad i zapošljavanje uvjerljivo na prvom mjestu jer je u čak 63% slučajeva nominirano kao jedno od triju područja. Zatim slijede zdravstvena zaštita, pravosuđe, postupanje policije itd.

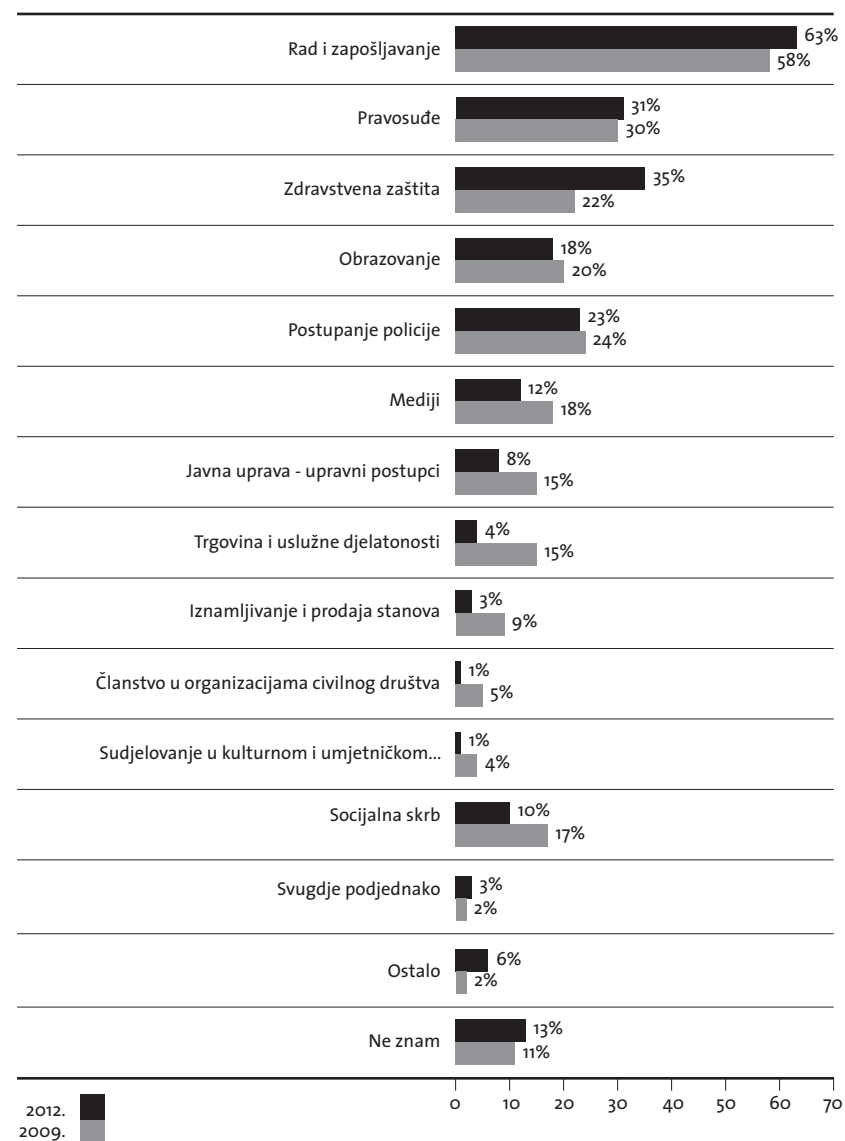
Na ove udjele i njihovu promjenu osvrćemo se u komentaru sljedećeg grafikona.

Grafikon 6 - U kojem je od sljedećih područja diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija? – raspored po dobivenim rangovima

I na kraju, u sljedećem je grafikonu (grafikon 7) prikazana usporedba sume sva tri ranga iz istraživanja 2009. i 2012. godine. Drugim riječima rečeno, ovaj grafikon prikazuje postotak u kojem je svako pojedino područje istaknuto kao jedno od tri područja u kojem je diskriminacija najraširenija. Iz njega je vidljivo da je poredak područja uglavnom ostao isti. Naime, rad i zapošljavanje u oba je istraživanja dobilo najviše nominacija kao jedno od tri područja u kojima je diskriminacija najraširenija, uz podsjećanje da je u istraživanju iz 2012. vidljiv jači porast nominacije ovoga područja (s 58% na 63%). U usporedbi s istraživanjem iz 2009. godine može se uočiti da su pravosuđe i zdravstvena zaštita zamijenili mjesta - zdravstvena zaštita došla je s trećeg na drugo mjesto (porast s 22% na 35%), dok je pravosuđe, unatoč manjem porastu broja nominacija s 30% na 31%, palo s drugog na treće mjesto. Obrazovanje i postupanje policije zadržali su udio nominacija (oko 20% odnosno oko 25%), dok je uočljivi pad biranja područja medija, javne uprave, trgovine, iznajmljivanja i prodaje stanova, socijalne skrbi, članstva u organizacijama civilnog društva te sudjelovanja u kulturnom i umjetničkom stvaralaštvu.

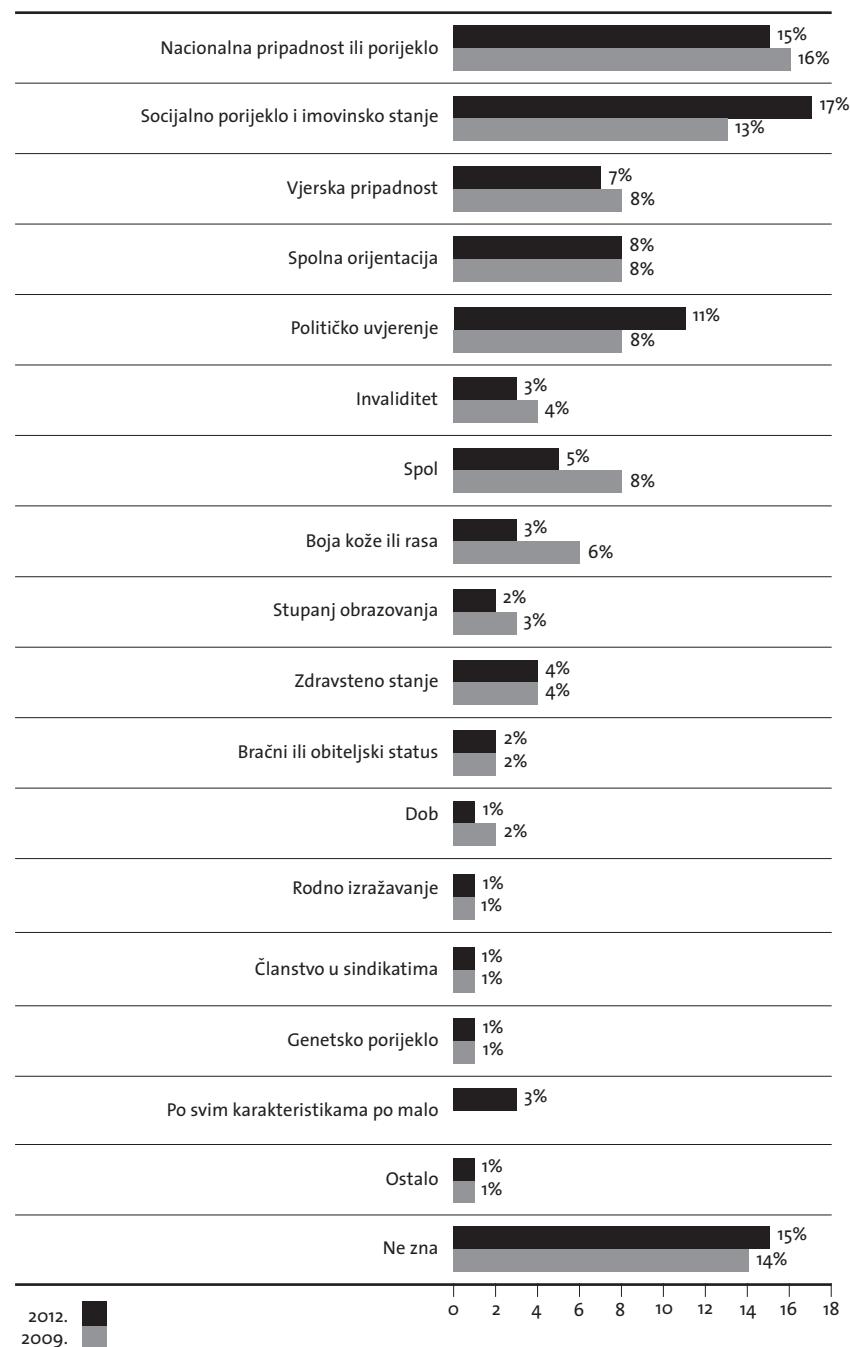
Grafikon 7 - U kojem je od sljedećih područja diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija? – sva tri ranga skupa

U nastavku se od ispitanika tražilo navođenje triju osobnih obilježja prema kojima je diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija te se od njih također tražilo rangiranje ovih obilježja na isti način kako je to učinjeno u slučaju društvenih područja u kojima se diskriminacija najčešće događa. Stoga i ove rezultate, kao i usporedbu s istraživanjem iz 2009. godine, prikazujemo na sličan način.

Iz grafikona 8, u kojemu je navedena distribucija odgovora na pitanje o najznačajnijem području (rang broj 1), uočljivo je da je poredak obilježja u oba istraživanja relativno sličan, s izuzetkom prvih mjesta na ljestvici na kojima je došlo do zamjene mjesta. Naime, na prvo mjesto kao obilježje koje su ispitanici najčešće navodili kao ono na osnovu kojega se u Hrvatskoj najčešće diskriminira došlo je socijalno porijeklo i imovinsko stanje, dok je nacionalna pripadnost pala s prvoga na drugo mjesto. Do zamjene mjesta došlo je zbog toga što je socijalno porijeklo i imovinsko stanje kao prva nominacija poraslo s 13% na 17%, a nacionalna pripadnost doživjela je lagani pad – sa 16% na 15%. Političko uvjerenje došlo je na treće mjesto – s porastom od 8% na 11% - , a nakon toga slijede spolna orijentacija, vjerska pripadnost, spol itd. Iako su ove promjene mjesta statistički značajne, treba istaknuti da je do njih došlo zbog relativno malih promjena u udjelima nominacija.

Grafikon 8 - Diskriminacija se događa s obzirom na različite karakteristike osoba. Prema kojem je od sljedećih obilježja diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija? – prvi rang (najznačajnije obilježje)

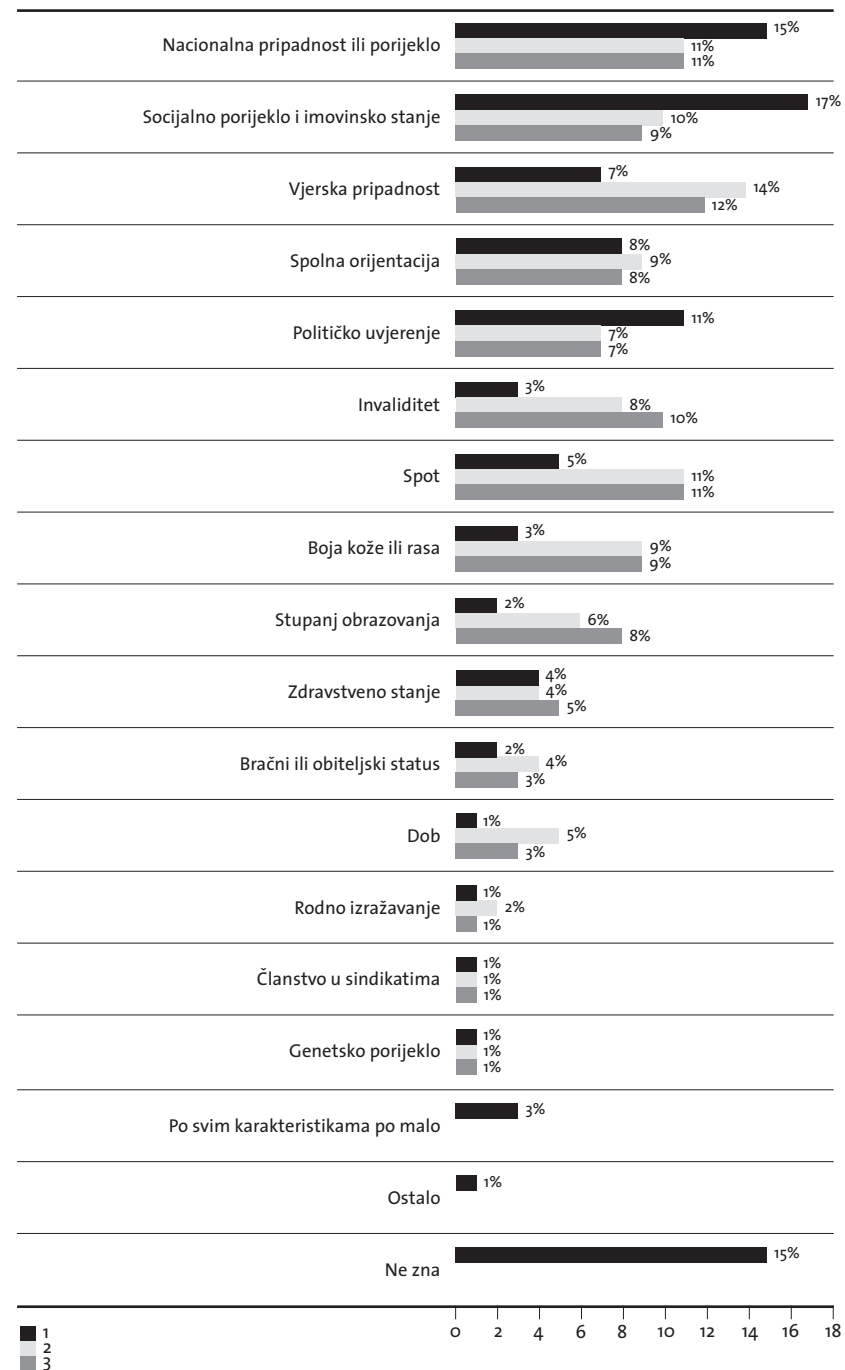

U sljedećem je grafikonu prikazana suma udjela na sva tri ranga tj. u njemu se nalazi prikaz postotka u kojemu su navedena obilježja izdvojena kao jedno od triju obilježja po kojima je diskriminacija najraširenija. Vidljivo je da su nacionalna pripadnost te socijalno porijeklo i imovinski status dobili podjednak broj ukupnih nominacija, no na njihove udjele te promjenu u odnosu na 2009. godinu osvrćemo se u komentaru sljedećeg grafikona⁹.

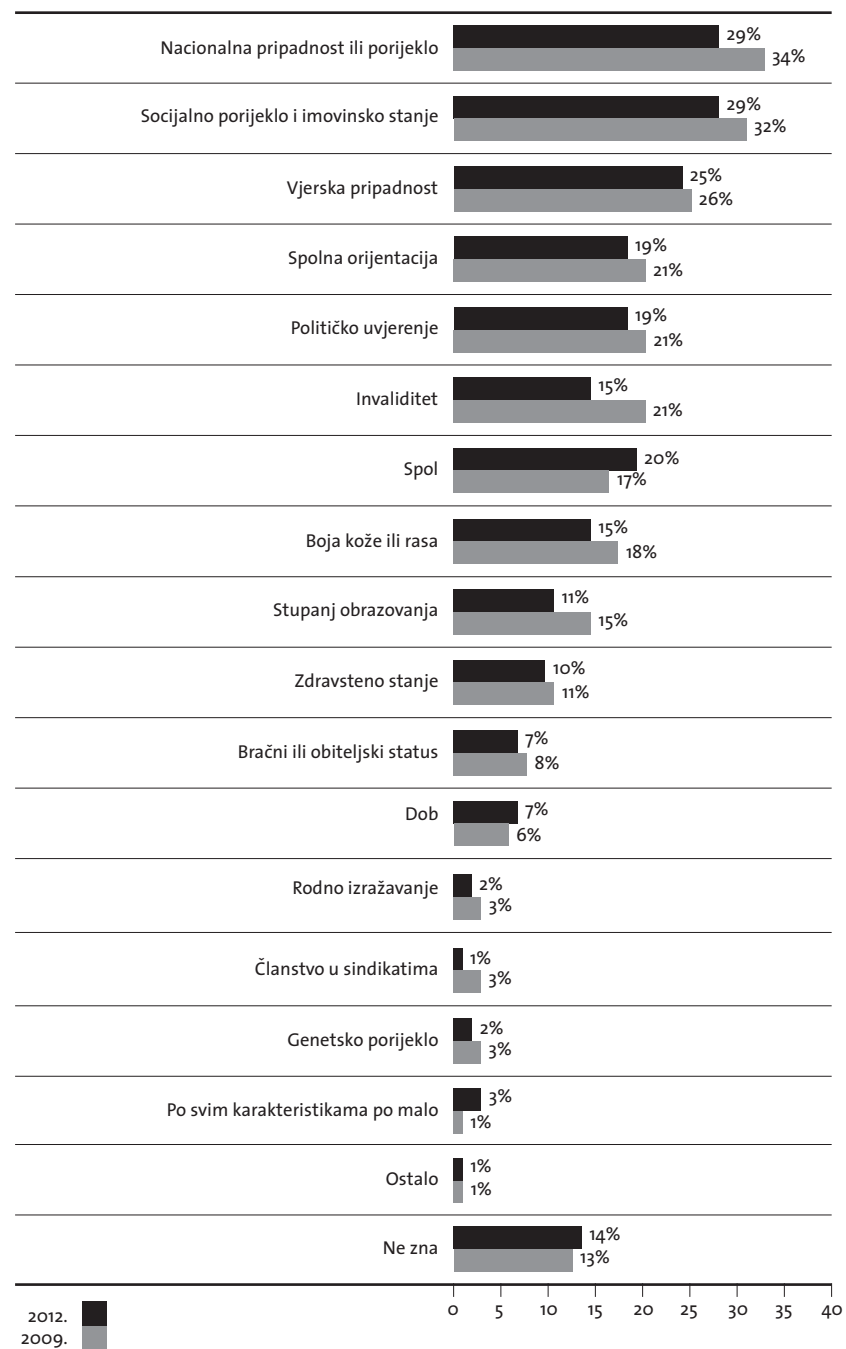
Grafikon 9 - Diskriminacija se događa s obzirom na različite karakteristike osoba. Prema kojem je od sljedećih obilježja diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija? – raspored po dobivenim rangovima

⁹ Ukupan udio nominacija u sva tri ranga ne može se dobiti jednostavnom sumom udjela iz grafikona 8 zbog toga što nisu svi ispitanici naveli maksimalan broj (tri) obilježja.

U posljednjem grafikonu vezanom uz obilježja diskriminacije navodimo sumu sva tri ranga i njihovu usporedbu s prosincem 2009. godine. I ovdje valja napomenuti da suma tri ranga nije dobivena jednostavnim zbrajanjem rangova iz grafikona 9 zbog toga što nisu svi ispitanici rangirali maksimalna tri područja.

Grafikon 10 - Diskriminacija se događa s obzirom na različite karakteristike osoba. Prema kojem je od sljedećih obilježja diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija? – sva tri ranga skupa

Kao komentar grafikona može se reći da su u ovome istraživanju ispitanici pokazali nešto manju tendenciju rangiranja tri područja, uslijed čega i većina obilježja ima nešto manju sumu sva tri ranga u usporedbi s istraživanjem iz 2009. godine. Međutim, važniji je poredak obilježja, a on nije doživio značajnije promjene. Naime, mala prednost nacionalne pripadnosti i porijekla nad socijalnim porijeklom i imovinskim stanjem, zabilježena u prvom istraživanju, u ovome je istraživanju nestala. Preciznije rečeno, oba su područja u ovome istraživanju dobila oko 29% nominacija. Zatim slijede vjerska pripadnost, spolna orijentacija i političko uvjerenje, dok su samo invaliditet, spola i boja kože/rasa doživjeli male promjene u redoslijedu na ljestvici. Naime, spol je u ovome istraživanju došao ispred dva ostala obilježja. Poredak ostalih obilježja ostao je sličan, a male promjene koje su se dogodile u broju nominacija mogu biti pripisane greški uzorkovanja, tim više što je riječ o rjeđe zastupljenim obilježjima.

2.4 SOCIJALNA DISTANCA

U ovome dijelu upitnika istraživana je socijalna distanca koju građani na verbalnoj razini iskazuju prema pojedinim manjinskim skupinama ili skupinama koje su podložne diskriminaciji. Socijalna je distanca istraživana na način da su ispitanicima pročitane pojedine tvrdnje, a oni su vlastiti stupanj slaganja trebali izraziti na skali od 1 („u potpunosti se slažem“) do 4 („opće se ne slažem“). Dakle, skala nije uključivala srednji stupanj slaganja. Sadržajno gledajući, tvrdnje su se uglavnom odnosile na osobnu socijalnu distancu, distancu povezanu uz obiteljske odnose, radno okruženje, odnose među različitim generacijama, spolnu i obiteljsku orijentaciju te specifične tvrdnje vezane uz romsku etničku skupinu i azilante.

Tablica 3 – iskazana socijalna distanca

TVRDNJA	U potpunosti se slažem	Uglavnom se slažem	Uglavnom se ne slažem	Uopće se ne slažem	Ne znam
Nastojim izbjeći kontakte s osobama koje su puno niže obrazovane od mene	2,3	7,8	21,3	67,8	0,8
Ne bih volio imati teškog invalida za radnog kolegu jer bi to značilo da moram raditi dio njegovog posla	2,4	9,0	11,8	71,6	5,2
Bilo bi mi neprihvatljivo da moje dijete stupi u brak s osobom druge nacionalnosti	11,3	10,0	19,0	58,6	1,1
Žene i muškarci nisu jednaki po prirodi, pa ne mogu niti imati jednaku društvenu ulogu	8,7	12,2	32,9	43,7	2,5
Podržavam poslodavca koji ne želi zaposliti HIV pozitivnu osobu (SIDA)	10,2	11,9	14,8	61,1	2,0

TVRDNJA	U potpunosti se slažem	Uglavnom se slažem	Uglavnom se ne slažem	Uopće se ne slažem	Ne znam
Bilo bi mi neprihvatljivo da moje dijete stupi u brak s osobom druge boje kože	10,3	13,1	15,0	60,2	1,2
Osjećao/la bi se izrazito neugodno kada bi dozna/la da je netko od mojih kolega na poslu ili susjeda homoseksualac ili lezbijka	11,3	20,8	17,7	49,2	0,9
Bilo bi mi neprihvatljivo da moje dijete stupi u brak s osobom druge vjere	9,9	12,5	20,6	56,1	0,8
Starija osoba koja se nikada nije udavala ili ženila očito nije posve u redu, jer bi inače našla partnera	4,9	19,7	17,3	55,9	2,2
Članovi sindikata samo stvaraju probleme	19,5	26,6	22,0	29,2	2,7
Starije generacije su puno manje sposobne od mlađih	9,9	29,4	27,3	30,6	2,8
Mlade generacije su neodgojene i bez bilo kakvih moralnih nazora	18,2	29,5	21,5	27,4	3,4
Postoje ljudi čiji su politički stavovi takvi da bi im trebalo zabraniti pojavljivanje u medijima	55,7	18,2	6,7	16,4	3,1
Većina beskućnika su ljudi koji ne žele naći posao i koji su sami krivi za situaciju u kojoj se nalaze	6,8	15,9	22,1	52,4	2,8
Da imam vlastitu tvrtku, ne bi mi bio problem zaposliti Roma ili Romkinju	31,4	11,2	14,0	40,7	2,8

Romi zaposleni u uslužnim djelatnostima (trgovini, ugostiteljstvu i sl.) sigurno bi odbili mnoge klijente	11,5	15,6	22,5	47,1	3,3
Smatram da ne bi bilo dobro zapošljavati azilante	24,9	18,5	18,5	32,8	94,7
Da posjedujem stan ili kuću nerado bih je iznajmio/la osobama druge rase ili nacionalnosti	6,5	6,4	21,3	63,1	2,8
Bilo bi mi izrazito neugodno da radim s osobom s duševnim smetnjama	6,4	12,9	15,5	63,9	1,3

Iz tablice 3 vidljivo je da sudionici istraživanja ne gaje izraženu socijalnu distancu prema većini navedenih skupina, barem na verbalnoj razini. Naime, 89,1% njih uglavnom se ili se uopće ne slaže s time da izbjegavaju kontakte s puno niže obrazovanim osobama. Nešto je veća distanca prema homoseksualnim osobama, iako se 66,9% osoba uopće ili uglavnom ne slaže s time da bi im bilo izrazito neugodno kada bi doznali da je netko od njihovih radnih kolega ili susjeda homoseksualac ili lezbijka. Oko 84,4% građana ne slaže se s tvrdnjom da bi nerado iznajmilo stan ili kuću osobama druge rase ili nacionalnosti, dok čak 73,9% ispitanih građana smatra da postoje osobe čiji su politički stavovi takvi da bi im trebalo zabraniti pojavljivanje u medijima. Oko 74,5% ispitanika ne slaže se s time da većinu beskućnika čine ljudi koji ne žele naći posao i koji su sami krivi za situaciju u kojoj se nalaze.

Sudionici istraživanja uglavnom ne gaje visoku socijalnu distancu niti u kontekstu radnog okruženja, no postoji nešto negativniji odnos prema sindikatima, zapošljavanju azilanata te neizravno i prema zapošljavanju Roma. Naime, 83,4% ispitanika ne slaže se s tvrdnjom po kojoj ne bi voljeli imati teškog invalida za radnog kolegu, iako ovdje treba uočiti i nešto veći broj ljudi, njih 5,2%, koji nije mogao dati definitivan odgovor. Većina građana, njih 75,9%, ne podržava niti poslodavca koji ne bi htio zaposliti HIV pozitivnu osobu. Sličan je udio (79,4%) i onih koji smatraju da im ne bi bilo neugodno raditi s osobom s duševnim smetnjama.

Kako je napomenuto, postoji nešto negativniji odnos prema sindikatima. Naime, 45,1% sudionika istraživanja smatra da njihovi članovi samo stvaraju probleme. Oko 43,4% građana slaže se ili se u potpunosti slaže s tvrdnjom da ne bi bilo dobro zapošljavati azilante. Najveću podijeljenost građani su pokazali prilikom odgovora na pitanje bi li im predstavljao problem, kada bi imali vlastitu tvrtku, zaposliti Roma ili Romkinju. Naime, 42,6% slaže se, a 54,7% ne slaže s time da bi takva situacija za njih predstavljala problem. Oko 27,1% građana slaže se s time da bi Romi zaposleni u uslužnim djelatnostima (trgovini, ugostiteljstvu i sl.) sigurno odbili mnoge klijente.

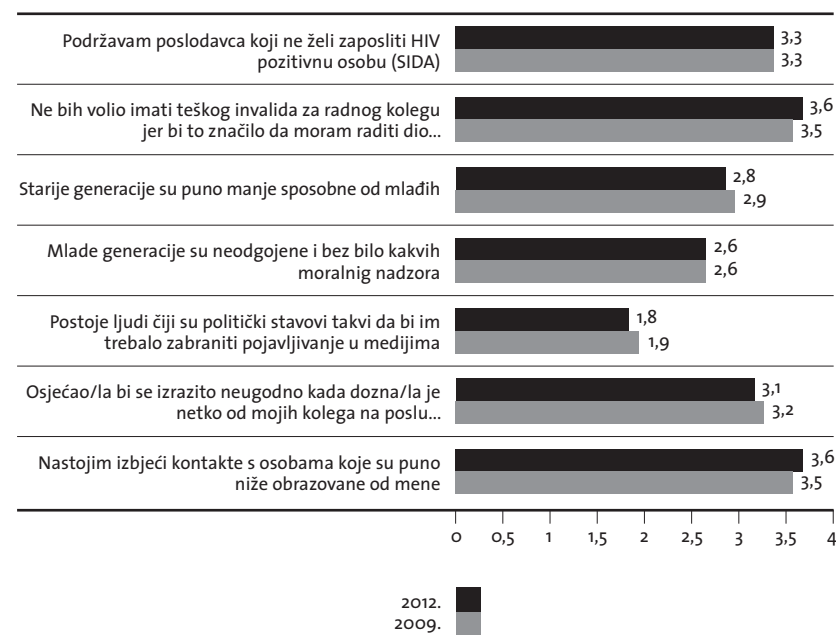
Većina građana ne bi imala ništa protiv ni da njihovo dijete stupi u brak s osobom druge nacionalnosti (77,6%), druge vjere (76,7%) ili druge boje kože (65,2%), iako ovdje treba uočiti da je ova razina socijalne distance najveća upravo prema osobama druge boje kože.

Oko 76,6% ispitanika uglavnom se ili se uopće ne slaže s tvrdnjom da žene i muškarci nisu jednaki po prirodi, pa ne mogu niti imati jednaku društvenu ulogu, dok se 73,2% njih ne slaže s time da starija osoba koja se nikada nije udavala ili ženila očito nije posve uredi (jer bi inače našla partnera).

Oko 39,3% ispitanika smatra da su starije generacije puno manje sposobne od mladih, a 47,7% da su mlade generacije neodgojene i bez bilo kakvih moralnih nazora.

Kako bi se olakšala usporedba s istraživanjem iz 2009., rezultati na navedenim tvrdnjama shvaćeni su kao numerička varijabla s vrijednostima od 1 (potpuno slaganje) do 4 (potpuno neslaganje). Kao orijentacija se može reći da razlika od 0,1 stupnja na ovoj skali najčešće označava razliku od oko 5% slaganja na pojedinačnoj tvrdnji. Zbog lakšeg vizualnog prikazivanja (veliki broj tvrdnji) usporedbu donosimo u dva odvojena grafikona.

Grafikon 11 – socijalna distanca - usporedba s 2009.

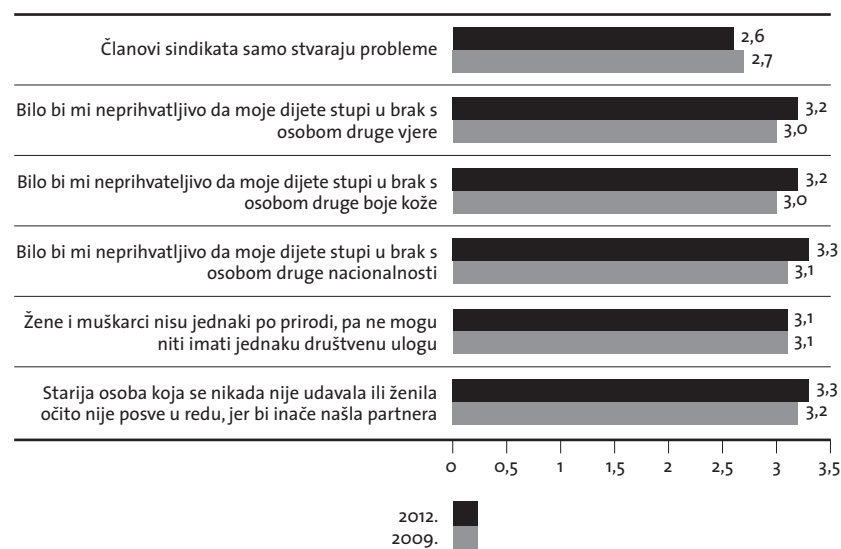

Iz grafikona 11 vidljivo je da nije došlo do većeg pomaka u socijalnoj distanci, pri čemu se u nekim slučajevima distanca povećala (npr. „starije generacije puno su manje sposobne od mladih“ ili „osjećao bih se izrazito neugodno kada bih doznao da je netko od mojih kolega na poslu ili susjeda homoseksualac ili lezbijka“), a u nekima smanjila. No ove su razlike u pravilu male i kreću se na granici ili ispod granice statističke značajnosti. Najveće razlika u ovoj skupini tvrdnji uočava se kod tvrdnje koja se odnosi na zabranu pojavljivanja u medijima osoba nekih političkih stavova. Naime, u ovome je istraživanju udio ljudi koji se slažu ili u potpunosti slažu s ovom tvrdnjom veći za oko 6% u usporedbi s istraživanjem iz 2009.

Slični se zaključci mogu izvući i iz skupine tvrdnji prikazanih u grafikonu 12, iako je kod jedne skupine tvrdnji došlo do nešto izrazitijeg smanjivanja socijalne distance u pogledu obiteljskih odnosa. Tako je primjerice udio ljudi kojima je neprihvatljivo

da im dijete stupi u brak s osobom druge nacionalnosti, vjere ili boje kože opao u odnosu na 2009., iako valja istaknuti da je uglavnom riječ o preraspodjeli između odgovora „uglavnom se ne slažem“ i „uopće se ne slažem“. Drugačije rečeno, broj građana koji se uopće ne slažu s time da im je neprihvatljiv ovakav stupanj bliskosti s osobama druge nacionalnosti, vjere i boje kože narastao je u prosjeku za oko 5% u odnosu na istraživanje iz 2009. godine.

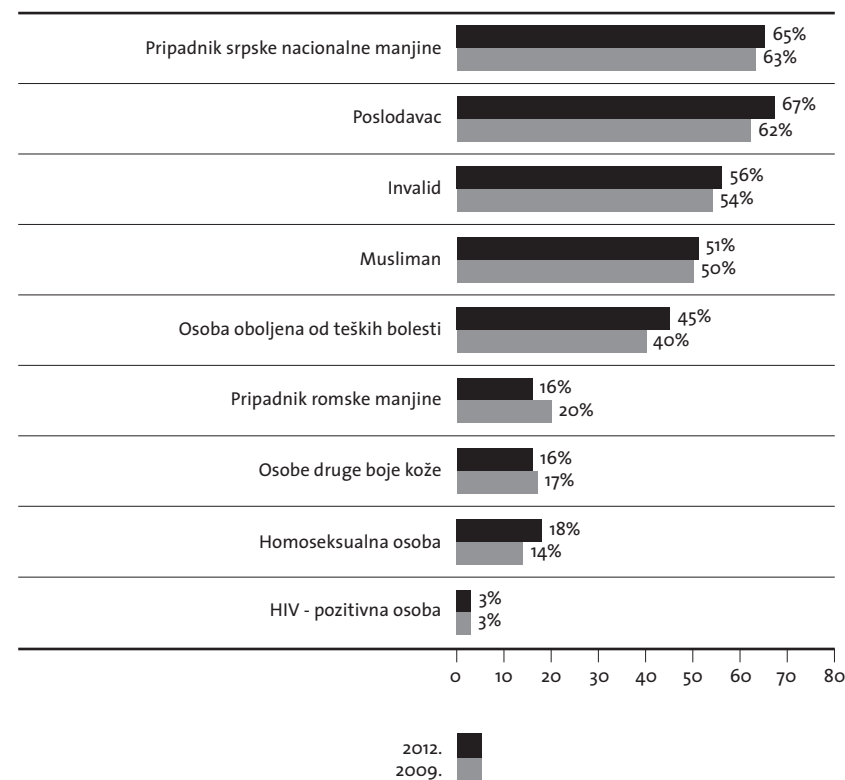
Grafikon 12 – socijalna distanca - usporedba s 2009. (nastavak)

U sljedećem se pitanju iz ovoga tematskog bloka od ispitanika tražilo da navedu imaju li prijatelja, kolegu ili suradnika koji pripada nekoj od navedenih društvenih skupina. Rezultati istraživanja i njihova usporedba s onima iz 2009. pokazuju da je došlo do manjega porasta u iskazanom poznavanju svih navedenih skupina, s izuzetkom romske nacionalne manjine, kod koje je došlo do pada s 20% na 16%. Kao i u prethodnom istraživanju, ispitanici najčešće poznaju (kao kolegu, prijatelja ili suradnika) pripadnike srpske nacionalne manjine (65%) i pripadnike pravoslavne konfesije (67%), a zatim slijede osobe s invaliditetom (56%), muslimani (51%) i osobe oboljele od teških bolesti (45%). Nakon ranije spomenute romske

manjine, slijede osobe druge boje kože (16%), homoseksualne osobe (18%) te HIV-pozitivne osobe (3%).

Grafikon 13 - Imate li Vi prijatelja, kolegu ili suradnika koji je pripadnik sljedećih društvenih skupina?

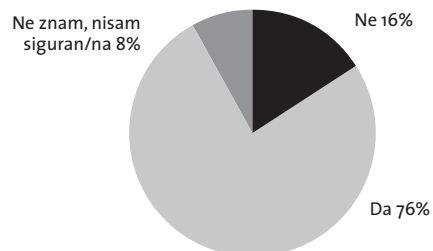

2.5 RODNE NEJEDNAKOSTI I DISKRIMINACIJA

U ovome se dijelu istraživanja sudionike pitalo za njihovu procjenu (ne)jednakih mogućnosti kada su u pitanju žene i muškarci, za njihov stav o pravednosti eventualnih nejednakih mogućnosti, kao i njihovo iskustvo sa seksualnim uznemiravanjem te procjenu mogućnosti njegovoga prepoznavanja.

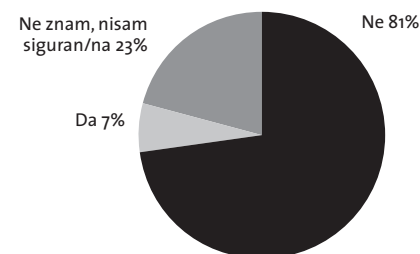
Iz grafikona 14 može se pročitati da oko 76% sudionika istraživanja smatra da se, čak i kada postoje jednaka pravila i uvjeti i jednako se primjenjuju na žene i muškarce, žene u praksi moraju više potruditi kako bi postigle isti rezultat kao muškarci tj. od tih pravila izvukle istu korist.

Grafikon 14 – Smatrate li da se, čak i onda kad postoje jednaka pravila i uvjeti, žene u praksi moraju više potruditi kako bi od njih postigle istu korist kao i muškarci?

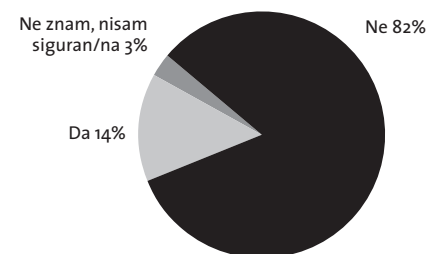
Izrazita većina ispitanika (njih oko 81%) smatra da postojanje nejednakih koristi nije pravedno, 7% smatra da je to pravedno, dok oko 23% ispitanika nije sigurno u tom pogledu tj. nije moglo izraziti definitivan stav.

Grafikon 15 – Je li to pravedno?

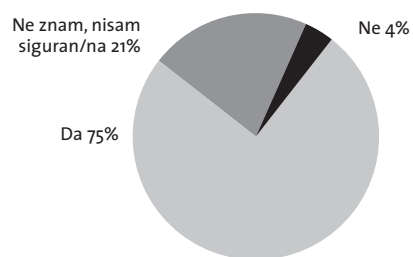
Oko 14% građana reklo je da je svjedočilo seksualnom uznemiravanju u vlastitom radnom okruženju, oko 82% nije nikada svjedočilo seksualnom uznemiravanju, dok oko 3% građana nije sigurno u tom pogledu.

Grafikon 16 – Jeste li ikada svjedočili seksualnom uznemiravanju u Vašem radnom okruženju?

Oko 74% građana smatra da bi moglo prepoznati seksualno uznemiravanje na radnom mjestu, oko 4% da to ne bi bili u stanju, dok je dodatnih 21% reklo da nisu sigurni bili mogli prepoznati seksualno uznemiravanje ili ne.

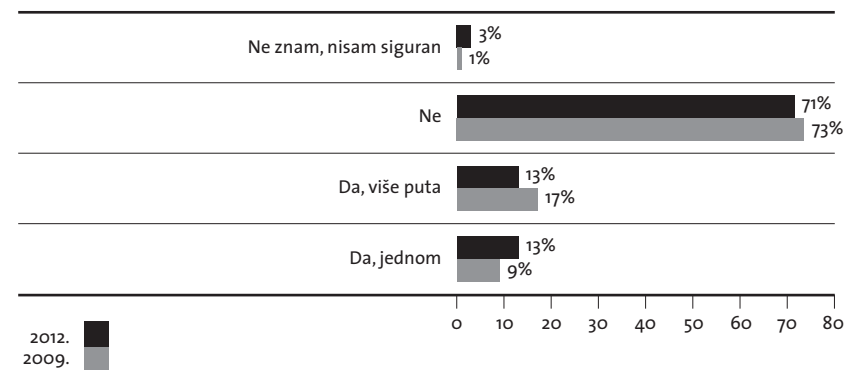
Grafikon 17 – Smatrate li da biste ga mogli prepoznati?

2.6 OSOBNO ISKUSTVO S DISKRIMINACIJOM

Udio građana koji su, prema vlastitom iskazu, u posljednjih 5 godina imali iskustvo s diskriminacijom tj. bili stavljeni u nepovoljan položaj zbog neke osobne karakteristike od strane neke osobe ili organizacije ostao je relativno sličan (grafikon 18). Naime, udio građana koji nisu bili diskriminirani iznosi 71%, dok je u istraživanju iz prosinca 2009. bio 73%. Nešto je porastao udio građana koji su diskriminirani jednom ili ne znaju jesu li bili diskriminirani, a smanjen udio onih koji su diskriminirani više puta. Ova je redistribucija odgovora unutar pogreške uzorkovanja, pa se može zaključiti da nije došlo do povećanja osobnog iskustva s diskriminacijom.

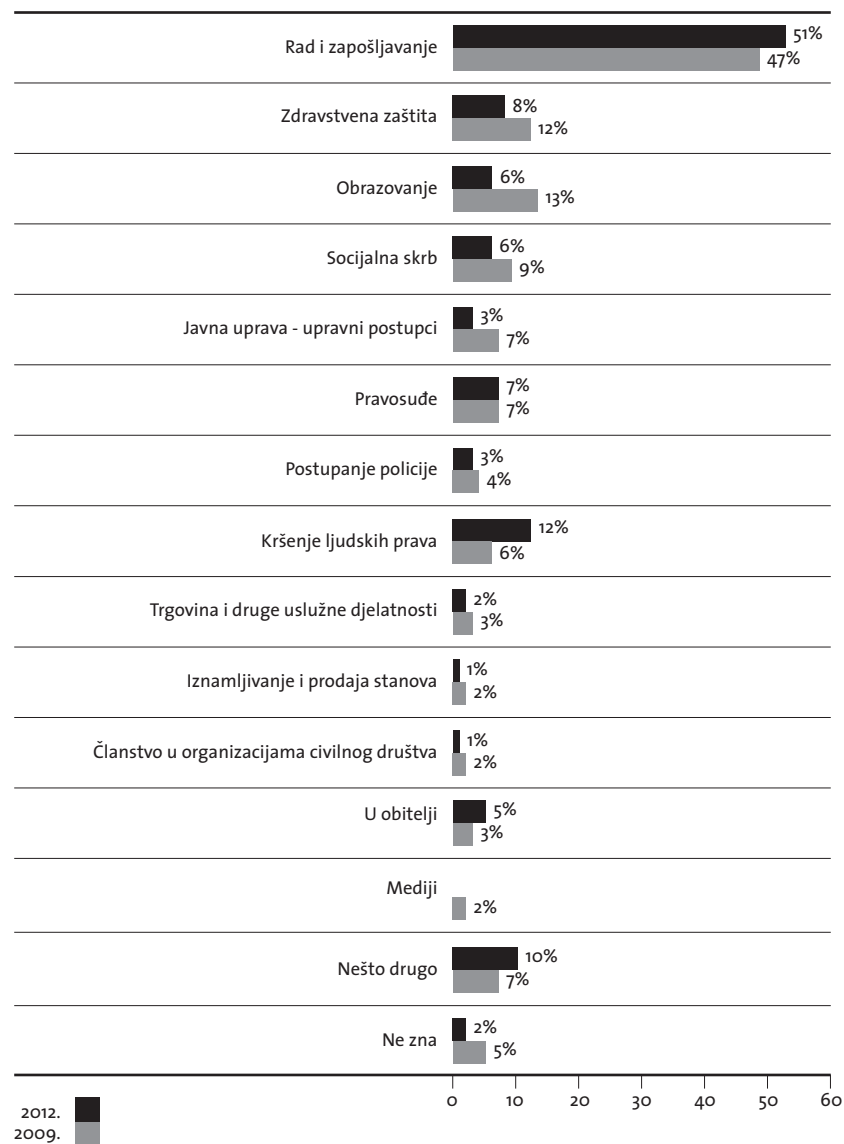
Grafikon 18 – Jeste li Vi osobno u posljednjih 5 godina bili diskriminirani odnosno stavljeni u nepovoljan položaj zbog neke osobne karakteristike od strane neke osobe ili organizacije?

Većina slučajeva diskriminacije dogodila se u području rada i zapošljavanja, a može se primijetiti i mali porast udjela onih koji su, prema vlastitom iskazu, bili diskriminirani u ovome području – s 47% na 51%. Poredak ostalih područja ostao je relativno sličan kao i 2009. godine. U nekim je područjima, poput zdravstvene zaštite, obrazovanja ili socijalne skrbi, došlo do pada diskriminacije, dok je u nekim, poput kršenja ljudskih prava došlo do porasta. No valja napomenuti da je zbog malog poduzorka (345 ispitanika koji su bili diskriminirani) procjena ovih promjena vrlo nepouzdana i ne može se reći je li plod statističke pogreške uzorkovanja ili je došlo do stvarne promjene.

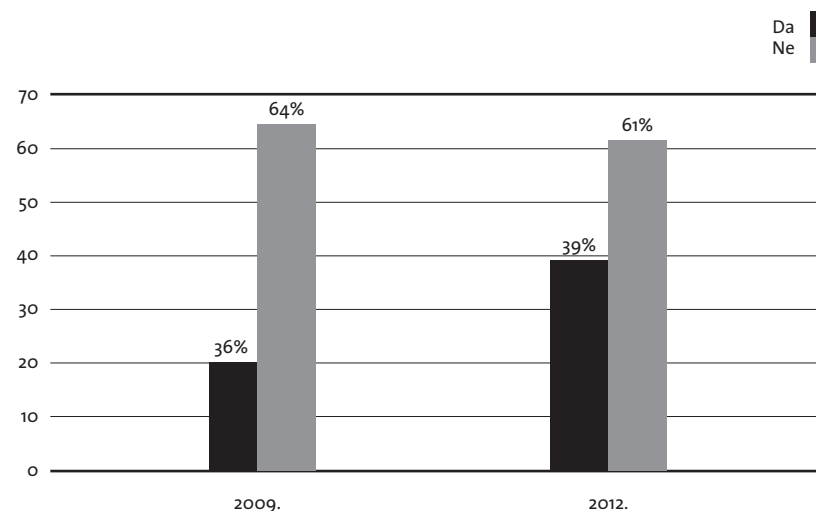

Grafikon 19 – U kojem ste području bili diskriminirani? – samo građani koji su bili diskriminirani (moguće više odgovora)

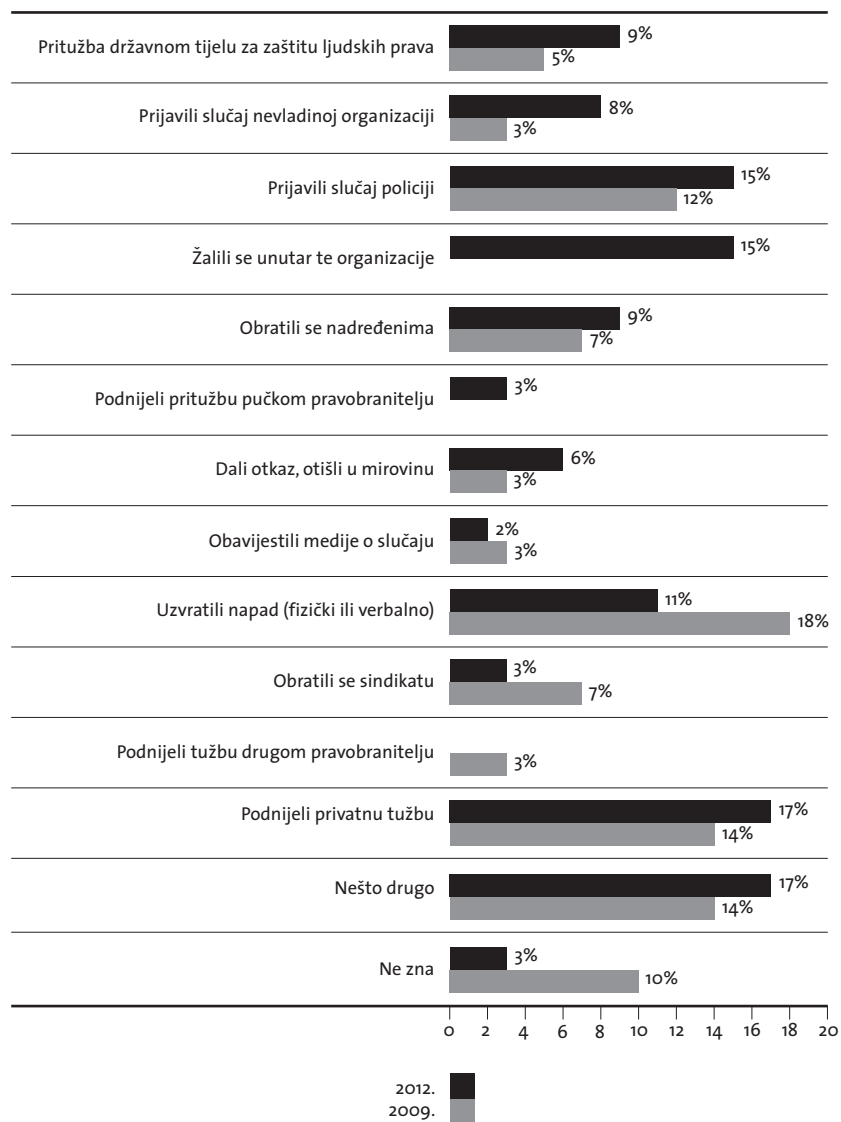
Udio građana koji su poduzeli nešto ostao je relativno sličan – došlo je do porasta s 36% na 39%, a ova manja promjena nalazi se u okvirima statističke pogreške.

Grafikon 20 – Jeste li poduzeli kakve korake kako biste zaštitili svoja prava?

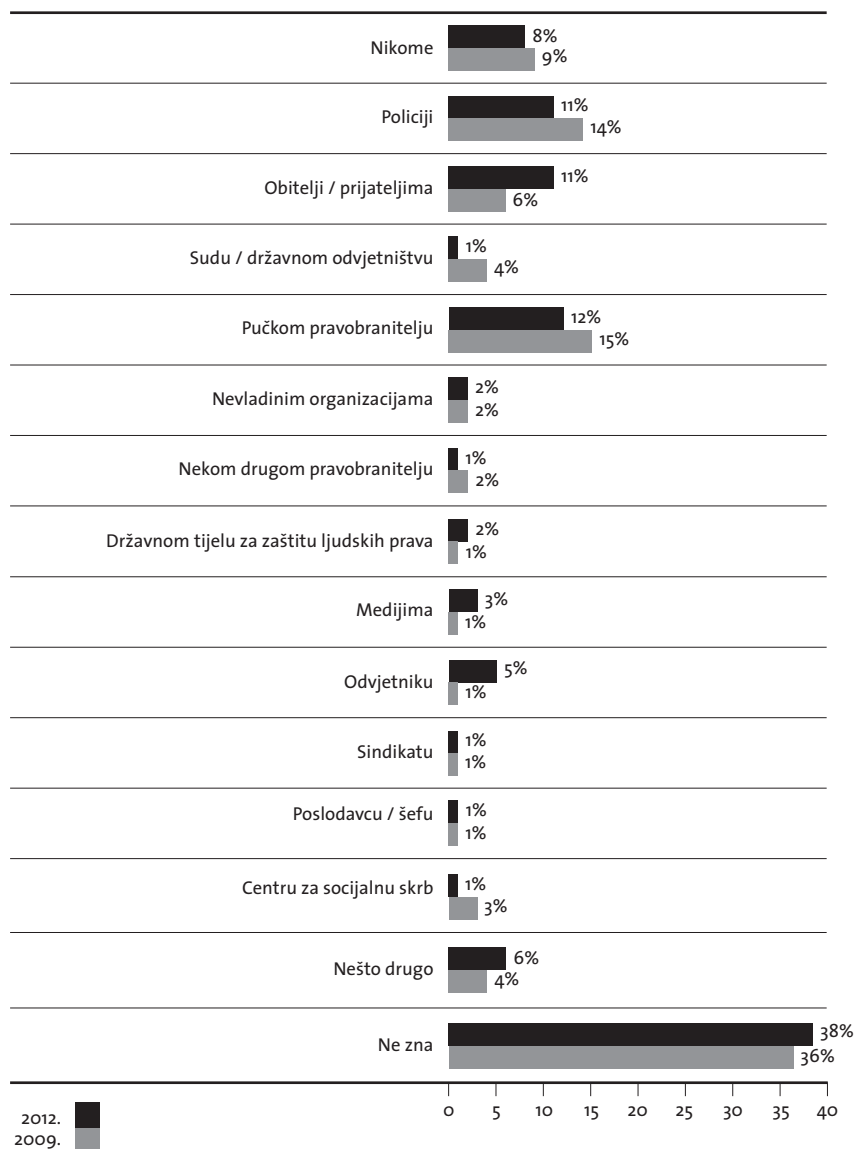
I u ovome istraživanju najveći dio građana podnio je privatnu tužbu kada je bio diskriminiran, no poredak ostalih načina zaštite svojih prava značajno se promijenio. Imajući u vidu vrlo mali poduzorak onih koji su bili diskriminirani i poduzeli korake u zaštiti svojih prava, niti u ovome slučaju nije moguće reći je li došlo do stvarne promjene u načinu na koji se građani štite u slučaju diskriminacije, budući da se uočene razlike mogu pripisati statističkoj pogrešci.

Grafikon 21 – Što ste poduzeli?

Većina građana – njih oko 38% - i dalje ne zna kome bi se obratila u slučaju da oni osobno ili netko od njihovih bližnjih budu diskriminirani od strane neke osobe ili organizacije. Poredak drugih osoba ili institucija ostao je relativno sličan, odnosno građani bi se najprije obratili pučkom pravobranitelju, zatim slijede obitelj i prijatelji, policija itd. (grafikon 22). I ovdje se male promjene u distribuciji odgovora mogu pripisati statističkoj pogrešci.

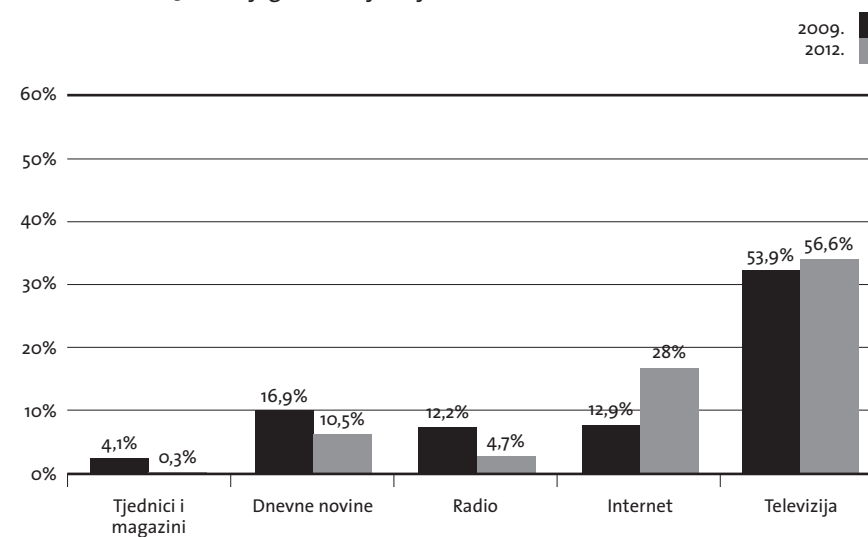
Grafikon 22 – Kome biste se najprije obratili za pomoć u slučaju da Vi osobno ili netko od Vaših bližnjih bude diskriminiran od strane neke osobe ili organizacije?

2.7 MEDIJSKO INFORMIRANJE

Kako bi se omogućilo kvalitetno provođenje medijskih kampanja i u ovome se istraživanju građane pitalo na koji se način najčešće informiraju (grafikon 23). Vidljivo je da je u usporedbi s 2009. godinom došlo do značajnog porasta onih koji se najčešće informiraju putem Interneta – s oko 13% na oko 28% - a porast je ostvaren nauštrb dnevnih novina, radija i tjednika i magazina. Televizija je i dalje uvjerljivo najčešći način informiranja – oko 57% građana je navodi kao najčešći način informiranja.

Grafikon 23 - Iz kojeg se medija najčešće informirate?

---

3. UMJESTO ZAKLJUČKA – REZULTATI PONOVLJENOG ISTRAŽIVANJA IZ STUDENOG 2012. GODINE

U studenom 2012. godine provedeno je manje istraživanje koje je sadržavalo identičan upitnik kao upitnik iz prvog istraživanja o percepciji diskriminacije iz 2009. godine, odnosno upitnik predstavljen u ovoj publikaciji. Istraživanje je provedeno na nešto manjem, no također nacionalno reprezentativnom, uzorku od 800 ispitanika. Svrha ponavljanja upitnika bila je, s polugodišnjim vremenskim odmakom, provjeriti rezultate opsežnog istraživanja iz travnja 2012. godine te dodatno ispitati zamijećenost nacionalne antidiskriminacijske kampanje provedene tijekom listopada, studenog i prosinca 2012. godine¹⁰.

Podaci koji govore o percepciji građana o diskriminaciji niti u ovom krugu nisu se značajno izmijenili, u usporedbi s podacima iz 2009. odnosno iz travnja 2012. godine. Tako još uvijek veliki broj ispitanika odgovara kako je diskriminacija ili podjednako važan problem kao i drugi problemi u društvu, među najvažnijim problemima ili najvažniji problem. Područje rada i zapošljavanja i dalje je smatrano područjem u kojem se diskriminacija najčešće zbiva, a nepromijenjena je ostala i percepcija u vezi obilježja koja su razlog za diskriminaciju te su nacionalno podrijetlo, socijalno podrijetlo i imovno stanje, vjerska pripadnost, spol, spolna orijentacija, političko uvjerenje i invaliditet obilježja koja građani i dalje smatraju najučestalijim razlozima nepovoljnog postupanja. Ukratko, krugom provedenim u prosincu dodatno su potvrđeni nalazi iz travnja 2012. godine.

U tom kontekstu, moguće je reći kako je i u 2012. godini, diskriminacija problem kojeg hrvatski građani prepoznaju i kako su u usporedbi s 2009. godinom, svjesniji i bolje informirani o tome kome se mogu obratiti ako dožive diskriminaciju, no jasan je nalaz istraživanja također kako malen broj njih zaista prijavljuje diskriminaciju te kako ostaje velik broj onih koji ne znaju kome bi se obratili za pomoć. Budući da je riječ o istraživanju percepcije, koja ipak ne daje cjelovitu sliku o stvarnoj prisutnosti diskriminacije u Hrvatskoj, rezultati koji ukazuju na raširenost diskriminacije po pojedinim područjima i osnovama ne mogu biti promatrani kao nedvosmislen pokazatelj stvarne prisutnosti diskriminacije u navedenim područjima i temeljem navedenih osnova, no činjenica da su u svakom od provedenih krugova istraživanja istaknuta ista područja i osnove, zasigurno je važna informacija

---

¹⁰ Nacionalnu antidiskriminacijsku kampanju provele su partnerske institucije na projektu „Jednaki u različitosti“, Hrvatski zavod za zapošljavanje, pučki pravobranitelj i Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH.

za institucije i pojedince koji rade na suzbijanju diskriminacije. Nedvojbeno, na navedenim se područjima i zbog navedenih osobnih karakteristika građani najčešće susreću s problemima, što treba uzeti u obzir kada se planiraju ili provode politike kojima je cilj suzbijanje diskriminacije.

---

4. PRILOG - TABLICE SA SOCIODEMOGRAFSKIM PODACIMA¹¹

---

¹¹ Opća napomena za sve tablice: kategorije ispitanika po pojedinim varijablama koje imaju viši rezultat na nekoj varijabli označene su crnom, a one koje imaju niži rezultat sivom bojom.

Tablica 1 – Pitanje: Što Vi osobno smatrate diskriminacijom?

	Spol		Dob				Obraz.			Viša škola/ Fakultet	Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola	Zagreb i okolica		Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad	
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Omalovažavanje, ponižavanje, podcjenjivanje	14	12	16	10	13	11	15	11		11	10	9	12	17	15	18	14	12
Diskriminacija, razlikovanje među spolovima	10	8	9	10	8	8	2	11		13	10	10	11	7	13	9	6	12
Diskriminacija, razlikovanje zbog boje kože	9	9	10	9	9	66	5	9		15	8	8	8	10	12	9	8	9
Diskriminacija, razlikovanje zbog vjere	8	5	6	6	5	99	6	5		15	7	5	9	5	7	7	6	7
Diskriminacija, razlikovanje nacionalnosti	7	7	6	6	7	5	4	7		10	8	4	8	9	7	5	6	7
Izoliranje pojedinaca	5	6	9	5	6	3	7	5		4	5	8	3	3	6	7	5	6
Uskraćivanje prava, zabrane	2	2	1	1	2	2	1	2		3	2	2	1	2	3	4	1	2
Općenito negativni komentari (nešto loše...)	3	1	0	1	5	10	5	4		1	4	6	4	2	5	4	5	4
Diskriminacija drugačijih	2	2	1	3	2	2	2	1		6	4	2	3	1	1	1	2	2
Diskriminacija na poslu, mobbing	5	5	4	6	6	2	7	5		2	2	7	5	5	3	4	5	4
Ugnjetavanje, tlačenje	3	2	3	3	2	3	4	3		2	3	2	6	4	2	2	4	3

Diskriminacija prema imovinskom stanju	7	5	5	6	5	6	9	4		5	5	8	4	6	5	6	7	5
Ostalo	16	15	9	17	14	17	14	14		18	17	14	15	17	12	14	17	14
Puno toga	4	3	4	4	3	2	4	4		3	3	3	5	3	5	4	4	3
NE ZNA	19	14	21	16	16	15	18	16		8	18	18	16	11	14	16	15	17

Tablica 2 – Pitanje: Koliko je, prema Vašem mišljenju, u Hrvatskoj značajan problem diskriminacije, odnosno stavljanja osoba u nepovoljan položaj zbog osobnih karakteristika kao što su spol, dob, nacionalna pripadnost, zdravstveno stanje, invaliditet itd.?

	Spol		Dob				Obraz.			Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola	Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744	193	322	234	231	111	152	249	449	850
U potpunosti nevažan problem	2	6	5	4	3	4	4	4	4	3	5	4	2	2	5	4	4
Puno manje važan problem od ostalih	11	16	16	12	12	14	10	13	19	10	12	16	9	16	16	10	15
Podjednako važan kao i niz drugih problema	9	9	29	48	42	30	31	41	37	44	37	29	44	30	41	37	38
Spada među najvažnije probleme u društvu	39	37	26	19	21	229	24	20	22	25	21	23	18	24	17	22	21
To je najveći problem u društvu	17	12	16	12	16	16	17	14	12	9	19	18	18	15	13	18	13
NE ZNA	8	8	7	5	6	13	18	16	8	8	6	9	8	11	7	9	8

Tablica 3 - Pitanje Postoji li kod nas Zakon o suzbijanju diskriminacije?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Da	54	44	38	54	51	49	40	49		62	54	46	42	45	49	51	42	52
Ne	11	14	13	12	12	014	16	12		8	7	17	12	14	14	15	15	11
NE ZNA	36	42	50	34	38	38	44	39		30	39	37	47	41	37	33	43	37

Tablica 4 – Pitanje: Koje je javno tijelo Zakonom o suzbijanju diskriminacije određeno kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Ostalo	2	2	2	3	2	1	1	2		3	2	1	1	1	2	2	2	1
Policija	10	10	9	10	9	11	13	8		10	6	9	10	14	16	9	15	8
Sudovi	12	10	11	11	11	10	12	10		14	7	11	11	9	20	13	10	12
Pučki pravobranitelj	9	9	7	9	11	8	3	10		16	13	4	7	9	4	11	4	11
Vlada/država	5	6	6	3	3	9	4	5		7	4	5	9	5	3	5	4	6
Sabor	3	4	2	2	4	4	4	3		4	3	1	4	2	2	6	3	4
Pravobranitelj	2	1	2	2	1	0	0	1		1	1	1	1	1	0	2	1	1
NE ZNA	59	59	62	61	58	56	63	61		45	63	68	56	59	53	52	62	57

Tablica 5 – Pitanje: Na koje sve načine, prema Vašim informacijama, građani mogu podnijeti pritužbu o kršenjima njihovih prava pučkom pravobranitelju?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Pismom	23	23	21	22	30	19	14	27		26	22	25	20	27	17	24	21	24
Telefonom	16	16	16	15	20	14	12	17		22	16	17	16	14	18	17	28	30
Osobno u uredu u Zagrebu	13	13	11	14	17	10	10	13		19	17	11	14	11	10	11	13	13
E-mailom	12	11	11	10	15	9	7	12		15	9	12	12	7	11	15	11	11
Preko drugih institucija	2	3	2	3	4	2	2	3		3	1	2	2	3	6	3	3	2
Usmeno	10	10	12	6	12	10	7	10		14	10	9	8	7	18	9	9	11
Putem medija	8	6	5	8	10	6	5	9		5	3	12	6	9	11	6	9	6
Faksom	4	4	3	3	6	4	2	5		5	5	4	2	3	6	5	4	4
Putem udruge	3	3	3	3	4	2	1	4		4	2	3	2	1	5	5	2	3
Na neki drugi način	3	2	4	2	1	2	3	2		2	1	3	1	3	2	5	2	2
Nikako	2	2	1	1	3	2	1	2		3	1	3	1	3	2	2	1	3
NE ZNA	52	56	55	59	48	57	63	51		52	61	50	55	53	55	50	54	55

Tablica 6 – Pitanje: U kojem je od sljedećih područja diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Rad i zapošljavanje	56	62	67	58	55	59	56	60		60	61	58	54	66	50	65	60	59
Pravosuđe	10	12	8	11	12	13	12	10		13	10	11	11	7	14	14	11	11
Zdravstvena zaštita	11	8	5	8	12	11	8	9		11	10	5	12	11	9	9	8	10
Obrazovanje	2	3	6	3	2	1	3	3		2	3	5	4	4	1	0	3	3
Postupanje policije	7	2	7	4	4	3	6	3		4	4	5	7	3	4	4	5	4
Medji	3	1	2	2	3	1	2	2		3	2	2	3	0	3	2	1	2
Javna uprava	3	2	1	3	2	2	3	2		2	1	1	2	1	2	6	2	3
Trgovina	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	0	1	1	2	1	1	1
Iznajmljivanje stanova	1	1	0	1	1	0	1	1		2	0	0	1	0	4	1	1	1
Civilno društvo	0	1	1	0	0	0	0	0		1	0	0	0	0	1	1	0	1
Kulturni i umjetnički život	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Socijalna skrb	2	2	1	1	2	3	2	2		1	3	2	2	2	2	1	3	2
Svugdje podjednako	5	4	3	7	5	3	5	10		4	5	10	4	2	5	1	6	4
Ostalo	2	2	1	1	2	3	2	2		0	2	1	1	2	1	2	1	2
NE ZNA	15	12	14	14	11	5	19	11		11	8	18	16	6	13	17	18	11

Tablica 7 – Pitanje: Diskriminacija se događa s obzirom na različite karakteristike osoba. Prema kojem je od sljedećih obilježja diskriminacija u Hrvatskoj najraširenija?

	Spol		Dob				Obraz.			Viša škola/ Fakultet	Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola	Zagreb i okolica		Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad	
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Nacionalna pripadnost	16	14	13	19	11	16	13	15		17	17	13	15	17	19	10	15	15
Socijalno porijeklo i imovinsko stanje	19	16	14	20	15	20	20	17		12	15	19	19	21	19	15	20	16
Vjerska pripadnost	8	8	14	5	8	6	5	9		10	10	8	9	2	9	7	7	9
Spolna orijentacija	7	9	15	11	6	3	7	8		13	10	5	7	7	9	11	7	9
Političko uvjerenje	12	10	8	8	13	13	11	11		11	7	14	12	16	9	8	10	11
Invaliditet	2	4	1	2	4	3	3	3		3	2	2	4	3	2	3	3	3
Spol	4	6	6	7	6	3	5	5		5	5	4	4	11	2	6	4	6
Boja kože ili rasa	4	3	11	2	2	1	4	3		4	2	2	3	2	5	3	3	3
Stupanj obrazovanja	2	3	0	2	2	4	3	2		2	3	1	2	2	2	3	3	2
Zdravstveni status	3	4	1	4	5	4	3	4		3	3	4	3	6	2	3	5	3
Bračni ili obiteljski status	2	2	1	2	2	4	2	2		1	4	3	1	0	1	2	2	2
Dob	1	1	2	2	1	1	3	1		1	1	0	2	1	0	3	2	1

Rodno izražavanje	0	0	0	1	1	1	1	1		1	1	0	1	0	1	1	0	1
Članstvo u sindikatima	1	0	0	0	1	1	1	1		1	1	0	1	0	1	0	0	1
Genetsko podrijetlo	1	1	0	1	1	1	0	1		1	1	1	0	0	1	1	1	0
Po svim karakteristikama po malo	3	4	1	3	5	3	5	3		3	4	2	3	5	3	4	3	4
Ostalo	1	1	0	2	2	2	1	2		3	2	1	2	1	2	2	1	2
NE ZNA	14	15	14	11	14	17	16	14		13	13	19	15	5	14	17	15	14

Tablica 8 – Socijalna distanca

	Spol		Dob				Obraz.			Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola	Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744	193	322	234	231	111	152	249	449	850
Nastojim izbjeći kontakte s osobama koje su puno niže obrazovane...	3,52	3,59	3,47	3,58	3,57	3,58	3,47	3,58	3,63	3,58	3,64	3,53	3,63	3,37	3,54	3,60	3,54
Ne bih volio imati teškog invalida za radnog kolegu...	3,57	3,64	3,53	3,63	3,67	3,59	3,49	3,65	3,68	3,57	3,64	3,60	3,70	3,52	3,65	3,58	3,62
Bilo bi mi neprihvatljivo da moje dijete stupi u brak s osobom druge nacionalnosti	3,22	3,30	3,32	3,28	3,23	3,24	3,14	3,32	3,28	3,31	3,24	3,26	3,36	3,35	3,12	3,17	3,31

Žene i muškarci nisu jednaki po prirodi...	3,17	3,12	3,17	3,26	3,11	3,06	3,01	3,17		3,31	3,35	3,15	3,04	3,22	3,06	2,98	3,01	3,21
Podržavam poslodavca koji ne želi zaposliti HIV pozitivnu...	3,22	3,35	3,28	3,28	3,24	3,36	3,28	3,29		3,34	3,42	3,28	3,13	3,47	3,21	3,25	3,29	3,29
Bilo bi mi neprihvatljivo da moje dijete stupi u brak s osobom druge boje kože	3,18	3,34	3,38	3,27	3,23	3,21	3,14	3,32		3,28	3,23	3,30	3,31	3,37	3,29	3,16	3,24	3,28
Osjećao/la bi se izrazito neugodno kada bi dozna/la da ...kolega na poslu ili susjeda homoseksualac..	2,97	3,14	3,20	3,15	3,05	2,89	2,81	3,14		3,21	3,18	3,00	2,97	3,05	3,04	3,05	2,94	3,12
Bilo bi mi neprihvatljivo da moje dijete stupi u brak s osobom druge vjere	3,19	3,28	3,26	3,30	3,21	3,20	3,15	3,28		3,26	3,36	3,29	3,19	3,31	3,39	3,10	3,17	3,27
Starija osoba koja se nikada nije udavala ili ženila...	3,27	3,27	3,40	3,35	3,28	3,10	3,19	3,29		3,35	3,43	3,28	3,16	3,13	3,21	3,28	3,20	3,31
Članovi sindikata samo stvaraju probleme	2,65	2,61	2,69	2,69	2,71	2,45	2,48	2,62		2,81	2,53	2,65	2,72	2,38	2,66	2,75	2,68	2,60

	Spol		Dob				Obraz.			Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola	Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744	193	322	234	231	111	152	249	449	850
Starije generacije su puno manje sposobne...	2,78	2,84	2,78	2,85	2,82	2,78	2,44	2,63	2,80	2,96	2,78	2,69	2,76	2,60	2,87	2,70	2,87
Mlade generacije su neodgojene...	2,67	2,54	2,69	2,55	2,67	2,53	2,44	2,63	2,80	2,74	2,50	2,48	2,30	2,60	2,79	2,38	2,72
Postoje ljudi čiji su politički stavovi takvi da bi im trebalo zabraniti..	1,92	1,76	1,96	1,90	1,72	1,80	1,79	1,85	1,84	1,84	1,93	1,87	1,69	1,70	1,83	1,94	1,78
Većina beskućnika su ljudi koji ne žele naći posao...	3,24	3,23	3,04	3,47	3,37	3,01	3,02	3,28	3,45	3,38	3,27	3,15	3,28	3,13	3,12	3,11	3,30
Da imam vlastitu tvrtku, ne bi mi bio problem zaposliti Roma ili Romkinju	2,72	2,60	2,69	2,76	2,59	2,61	2,76	2,67	2,41	2,60	3,12	2,44	3,19	2,21	2,50	2,78	2,59

Romi zaposleni u uslužnim djelatnostima...	3,07	3,11	3,02	3,06	3,14	3,10	3,08	3,10		3,06	3,13	3,09	3,05	3,26	2,91	3,06	3,04	3,11
Smatram da ne bi bilo dobro zapošljavati azilante	2,68	2,58	2,88	2,76	2,46	2,51	2,54	2,62		2,81	2,79	2,37	2,56	2,33	2,63	2,85	2,58	2,65
Da posjedujem stan ili kuću nerado bih je iznajmio/la...	3,42	3,47	3,46	3,50	3,48	3,37	3,39	3,46		3,52	3,56	3,44	3,36	3,42	3,49	3,40	3,33	3,51
Bilo bi mi izrazito neugodno da radim s osobom s duševnim smetnjama	3,39	3,39	3,52	3,48	3,36	3,24	3,33	3,43		3,33	3,33	3,67	3,41	3,60	3,13	3,21	3,43	3,37

Tablica 9 – Pitanje: Imate li Vi prijatelja, kolegu ili suradnika koji je pripadnik sljedećih društvenih skupina?

	Spol		Dob				Obraz.			Regija							Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Srpska nacionalna manjina	65	64	56	66	65	70	59	65		75	65	61	67	66	72	60	59	67
Pravoslavac	69	66	60	66	68	72	62	68		75	66	61	67	68	72	67	63	70
Invalid	57	53	51	61	59	49	51	57		57	52	47	62	63	53	55	52	57
Musliman	49	53	54	50	51	51	48	51		60	55	40	51	52	57	53	47	54
Osoba oboljela od teških bolesti	44	45	33	50	50	41	45	44		47	47	42	46	47	44	41	46	42
Pripadnik romske manjina	19	16	18	20	20	13	13	20		15	16	17	21	19	27	12	19	17
Osoba druge boje kože	19	15	20	20	14	15	14	16		26	23	11	14	9	19	20	12	19
Homoseksualna osoba	14	21	25	25	14	10	9	18		32	23	8	14	11	26	23	9	23
HIV-pozitivna osoba	3	3	7	4	2	2	2	4		3	5	2	1	0	7	4	2	4

Tablica 10 – Pitanje: Smatrate li da se čak i onda kad postoje jednaka pravila i uvjeti žene u praksi moraju više potruditi kako bi od njih postigle istu korist kao i muškarci?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Da	70	81	70	81	78	74	69	79		79	80	76	69	80	79	74	72	78
Ne	20	12	19	12	15	17	16	15		15	14	13	23	15	13	14	16	15
NE ZNA	10	7	12	8	7	8	14	6		6	6	12	8	5	7	11	11	7

Tablica 11 – Pitanje: Je li to pravedno?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Da	6	7	6	6	7	7	7	6		6	5	7	11	5	2	6	7	6
Ne	76	85	80	84	81	78	74	84		81	86	76	77	86	80	78	78	83
NE ZNA	9	16	14	10	11	15	18	9		11	9	13	11	9	18	16	15	11

Tablica 12 – Pitanje: Jeste li ikada svjedočili seksualnom uznemiravanju u Vašem radnom okruženju?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Da	11	17	11	22	14	11	12	14		21	14	10	14	18	17	16	14	15
Ne	86	80	89	76	84	84	83	84		77	84	89	84	80	77	79	83	83
NE ZNA	4	2	1	3	2	5	5	2		2	2	1	3	2	6	5	3	3

Tablica 13 – Pitanje: Smatrate li da biste ga mogli prepoznati?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Da	74	75	79	82	78	63	67	77		82	76	75	75	80	76	70	75	75
Ne	4	5	3	4	5	6	4	5		3	5	7	4	3	3	4	3	5
NE ZNA	22	20	18	14	17	32	29	18		15	20	18	22	17	21	26	22	20

Tablica 14 – Pitanje: Jeste li Vi osobno u posljednjih 5 godina bili diskriminirani odnosno stavljeni u nepovoljan položaj zbog neke osobne karakteristike od strane neke osobe ili organizacije?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Da, jednom	16	14	14	19	17	9	16	14		14	15	8	15	20	12	18	16	14
Da, više puta	10	14	9	14	16	9	10	13		13	7	10	15	13	21	14	11	13
Ne	72	69	73	65	66	79	72	70		70	76	79	67	65	62	66	71	70
NE ZNA	2	3	4	2	2	3	2	3		3	2	3	2	2	5	3	2	3

Tablica 15 – Pitanje: Jeste li poduzeli kakve korake kako biste zaštitili svoja prava

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad
N	194	151	56	110	117	62	90	199		56	71	40	79	39	40	76	119	226
Da	36	41	36	32	42	50	41	38		39	37	48	44	23	55	32	42	38
Ne	62	53	55	66	56	45	56	60		50	63	48	49	77	40	63	54	59
NE ZNA	2	3	5	1	0	3	3	2		11	0	5	6	0	5	5	4	3

Tablica 16 – Pitanje: Kome biste se najprije obratili za pomoć u slučaju da Vi osobno ili netko od Vaših bližnjih bude diskriminiran od strane neke osobe ili organizacije?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola		Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalacija	Selo	Grad
N	596	704	232	339	361	368	363	744		193	322	234	231	111	152	249	449	850
Nikome	9	8	5	9	8	10	9	8		7	8	9	9	9	10	6	8	8
Policiji	12	10	6	10	13	13	14	10		10	5	12	16	11	14	10	14	9
Obitelji/ prijateljima	10	11	16	10	9	9	7	12		14	10	12	11	15	12	8	10	11
Sudu/ državnom odvjetniku	2	1	2	1	2	1	2	2		1	1	1	3	3	1	1	2	1
Pučkom pravobranitelju	12	11	12	14	12	10	8	13		14	16	8	10	14	10	11	10	13
Nevladinim organizacijama	2	1	3	1	2	1	2	1		2	1	1	2	2	1	4	2	2
Drugom pravobranitelju	1	0	1	0	0	0	0	1		0	0	1	1	0	0	0	1	0
Državnom tijelu za zaštitu ljudskih prava	3	2	2	3	3	1	1	2		3	2	2	2	4	4	1	1	3
Medijima	2	3	3	2	3	2	1	3		3	3	1	2	2	4	3	1	3
Odvjetniku	6	4	2	6	5	5	4	5		6	3	7	4	11	2	4	5	5
Sindikatu	1	1	1	1	1	2	1	1		2	1	1	2	2	1	0	1	1
Poslodavcu/ šefu	1	1	0	1	2	0	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1
Centru za socijalnu skrb	0	1	0	1	1	0	0	1		1	0	1	0	0	0	0	0	1
Nekome drugome	6	6	9	8	3	5	8	7		0	10	8	3	4	6	3	7	5
NE ZNA	36	40	40	35	39	40	45	36		36	40	36	34	24	36	52	7	5

Tablica 17 – Pitanje: Iz kojeg se medija najčešće informirate?

	Spol		Dob				Obraz.				Regija						Mjesto	
	Muški	Ženski	Do 30 godina	Od 30 do 44 godina	Od 45 do 60 godina	Više od 60 godina	Osnovna škola	Srednja škola	Viša škola/ Fakultet	Zagreb i okolica	Sjeverna Hrvatska	Slavonija	Lika i Banovina	Hrvatsko Primorje i Istra	Dalmacija	Selo	Grad	
N	596	704	232	339	361	368	363	744	193	322	234	231	111	152	249	449	850	
Tjednici i magazini	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1	
Dnevne novine	12	10	10	10	10	12	11	10	11	13	9	14	9	8	7	11	10	
Radio	3	6	1	4	5	7	7	4	4	5	5	4	5	6	4	6	4	
Internet	26	30	64	35	20	7	19	29	40	32	28	24	19	30	31	22	31	
Televizija	55	58	25	52	65	73	62	57	44	49	57	59	67	54	59	62	54	

